

KEITH MÁRKI

SZÍNEMŰ ÖT FELVONÁSBAN

OSZTOVITS LEVENTE FORDÍTÁSA

SZEMÉLYEK

CASIMIR *konzul, nagykereskedő*

HERMANN CASIMIR, *a fia, tizenöt éves (lányszerep)*

KEITH MÁRKI

ERNST SCHOLZ

MOLLY GRIESINGER

ANNA, *Werdenfels gróf özvegye*

SARANIEFF, *festő*

ZAMRJAKI, *zeneszerző*

SOMMERSBERG, *író*

RASPE, *rendőrfelügyelő*

OSTERMEIER, *sörgyáros*

KRENZL, *építési vállalkozó*

GRANDAUER, *vendéglős*

OSTERMEIERNÉ

KRENZLNÉ

ROSENKRON BÁRÓNÉ } *elvált asszonyok*

TOTLEBEN BÁRÓNÉ }

SASCHA *(lányszerep)*

EGY HENTESSEGÉD

EGY PÉK FELESÉGE

EGY HORDÁR

VENDÉGEK A SÖRÖZŐBŐL

Történi 1899-ben, Münchenben, nyár végén

ELSŐ FELVONÁS

Dolgozószoba, a falakon képek. Hátral jobbra (jobb és bal a színész felől értendő) ajtó vezet az előszobába, balra pedig ugyancsak ajtó a várószobába. A jobb oldali falon elöl szintén ajtó, amely egy lakószobára nyílik. A bal oldali fal mellett, elöl, íróasztal, rajta összetekercselt terverajzok; az íróasztal mellett a falnál telefon. Jobbra elöl divány, előtte egy kisebb asztal; középen, kissé hátrébb egy nagyobb. Könyvespolcok tele könyvvel, hangszerek, aktakötegek és kották.

Keith márki az íróasztalnál ül, terverajzot tanulmányoz elmélyülten. Huszonhét év körüli, középmagas, karcsú, csontos férfi, alakja tökéletes lenne, ha nem sántítana a bal lábára. Markáns arcvonásai idegességről árulkodnak, és valami keménységet sugároznak; szürös, szürke szempár, kis szőke bajusz, makrancos, rövid szőke haj, középujt gondosan elválasztva. Választékos eleganciával öltözködik, de nem piperkőc. Vaskos, vörös keze, akár egy bohócé.

Molly Griesinger lép be a lakószobából, és a divány melletti asztalkán elhelyez egy megterített tálcát. Jelentéktelen, barna teremtés, kissé félnék és elgyötört, egyszerű háziruhát visel, de nagy fekete szeméből csupa jószág árad

MOLLY Tessék, szívem, itt a tea, a kaviár és a felvágott. Ma reggel kilenc órakor keltél.

KEITH (*meg se mozdul*) Köszönöm, kedves gyermekem.

MOLLY Biztosan megéheztél. Szóval hírt kaptál, hogy a tündérpalota is megvalósul.

KEITH Látod, hogy dolgozom.

MOLLY Ha én bejövök, te mindig dolgozol. Folyton a barátnőidtől kell megtudnom, mi történik veled és a nagy vállalkozásaiddal.

KEITH (*megfordul a karosszékekben*) Ismertem egy asszonyt, aki befogta a fülét, amikor a terveimről beszéltem neki. Azt mondta: akkor mesélj, ha már csináltál is valamit.

MOLLY Ez az én bajom, hogy te már annyiféle nőt ismertél életedben. (*Csengetnek*) Édes istenem, hát ez meg ki lehet? (*Kimegy az előszobába ajtót nyitni*)

KEITH (*magában*) Szegény szerencsétlen!

MOLLY (*jön vissza egy névkártyával*) Egy fiatal úriember szeretne beszélni veled. Mondtam neki, hogy dolgozol.

KEITH (*miután elolvasta a kártyát*) Soha jobbkor.

Molly beereszti Hermann Casimirt, és kimegy a lakószobába

HERMANN (*tizenöt éves gimnazista, felettébb elegáns kerékpáros öltözékben*) Jó reggelt, báró úr.

KEITH Miben állhatok szolgálatára?

HERMANN Legjobb lesz, ha mindjárt ajtóstul török a házba. Tegnap este Saranieff-fel és Zamrjakival voltam együtt a Luitpold Kávéházban. Elmondtam nekik, hogy égetően szükségem lenne száz márkára. Mire Saranieff azt tanácsolta, hogy forduljak önhöz.

KEITH Hát minek tart engem München? Amerikai vasútkirálynak?

HERMANN Zamrjaki szerint önnek mindig van pénze.

KEITH Zamrjakit támogatom, mert Richard Wagner óta nem élt nála zseniálisabb muzsikus. De ezek az útonállók nem éppen a legmegfelelőbb társaság önnek.

HERMANN Én ezeket az útonállókat érdekesnek találom. Ezeket az urakat egy anarchistagyűlésen ismertem meg.

KEITH Édesapja bizonyára örömmel konstatálja majd, hogy maga az életét azzal kezdi, hogy forradalmárcsoportok gyűlésein tátja a száját.

HERMANN Akkor miért nem ereszt el az apám Münchenből?

KEITH Mert még fiatal, hogy nekivágjon a nagyvilágnak.

HERMANN Véleményem szerint az ember az én koromban sokkal, de sokkal többet tanulhat, ha valóban él, mint ha az iskolapadban éri meg a nagykorúságot.

KEITH A valóságos élet csak megfosztja magát azoktól a képességektől, amelyekkel evilágra született. Ez különösen áll magára, a legnagyobb német pénzügyi lángelme fiára és majdani örökösére... Mi a véleménye az édesapjának rólam?

HERMANN Apám egyáltalán nem beszél velem.

KEITH De másokkal beszél.

HERMANN Lehet. Én a lehető legkevesebbet vagyok otthon.

KEITH Nagyon rosszul teszi. Édesapja pénzügyeit Amerikából is szemmel tartottam. Édesapja teljesen kizártnak tartja, hogy létezik még

hozzá hasonlóan okos ember a világon. És éppen ezért makacskodik, éppen ezért nem hajlandó még mindig betársulni a vállalkozásomba. HERMANN A legjobb akarattal sem tudom elképzelni, hogy valaha is örömöm telne olyan életben, mint amilyen az apámé.

KEITH Édesapjából hiányzik a képesség, hogy felkeltse a maga érdeklődését a foglalkozása iránt.

HERMANN Nem az a legfontosabb ezen a világon, hogy az ember csak éljen, hanem az, hogy megismerje a világot és az életet.

KEITH A világ megismerésének a szándéka aztán oda vezet, hogy az ember koldusként végzi. Egyet tanácsolhatok: nagyon becsülje meg azokat a viszonyokat, amelyek közé született. Ez majd megóvjá attól, hogy olyan könnyű szívvel lealacsonyítsa magát.

HERMANN Vagyis ne pumpoljak? Erre gondol? Vannak nagyobb dolgok is, mint a gazdagság.

KEITH Szamárság! Ezek a nagyobb dolgok csak azért tűnnek nagyobb-nak, mert a jómódból származnak, és kizárólag a jómódúak számára elérhetők. Maga szabad, miután az édesapja lehetővé tette, hogy a művészetnek vagy a tudománynak szentelje az életét. Ha azonban megszegi az első világelvet, szélhámosok kaparintják markukba a vagyonát.

HERMANN Ha Jézus Krisztus e szerint a világelv szerint cselekedett volna!...

KEITH Ne felejtse el, hogy a kereszténység az emberiség kétharmadát szabadította fel a rabszolgaságból. Nincs eszme, sem társadalmi, sem tudományos, sem művészi, amely ne az anyagi javakat célozná meg. Éppen ezért az anarchisták a maga esküdt ellenségei. És egy percig se higgye, hogy a világ hajlandó magától megváltozni. Az ember vagy idomul, vagy eltiporják. *(Leül az tróasztalhoz)* Megkapja tőlem a száz márkát. És szívesen látom akkor is, ha történetesen nem lesz pénzsűkében. Mikor is halt meg az édesanyja?

HERMANN Tavasszal lesz három éve.

KEITH *(átnyújt neki egy összehajtogatott cédulát)* Ezzel menjen el Werdenfels grófnéhez a Briennerstrasse huszonháromba. Mondja meg neki, hogy sokszor üdvözlöm. Ma véletlenül üres a pénztárcám.

HERMANN Köszönöm, báró úr!

KEITH *(kikíséri; aztán becsukja utána az ajtót)* Örültem a szerencsének. *(Visszamegy az tróasztalához, a terverajzokkal babrál)* Az apja úgy

bánik velem, mint egy kutyával. Össze kell hoznom egy koncertet, méghozzá minél előbb... Akkor majd a közvélemény rákényszeríti, hogy betársuljon a vállalkozásomba. Legrosszabb esetben nélküle is boldogulnom kell.

Kopogtatnak

Tessék!

Anna, Werdenfels gróf özvegye lép be. Harmincéves buja szépség. Fehér bőr, pisze orr, világos szemek, gesztenyebarna, dúsan leomló haj

(Elébe megy) Te vagy az, királynőm? Éppen most küldtem el az ifjú Casimirt hozzád egy kis kéréssel.

ANNA Az ifjú Casimirt?

KEITH *(miután futólag megcsókolja az odanyújtott ajkat)* Ha nem talál otthon, nemsokára újra itt lesz.

ANNA Egyáltalán nem hasonlít az apjára.

KEITH Hagyjuk az apját. Most másokhoz fordultam, s azt remélem, hogy merő társadalmi ambícióból lelkesedni fognak vállalkozásomért.

ANNA Az öreg Casimir arról híres, hogy szívesen a hóna alá nyúl a fiatal színésznőknek és énekesnőknek.

KEITH *(mélyen Anna szemébe néz)* Anna, mihelyt meglátlak, más ember leszek, mintha a szerencsémnek te lennél az eleven záloga... De nem kérsz reggelit? Tessék, tea, kaviár és felvágott.

ANNA *(leül a díványra, és reggelizik)* Tizenegykor énekóráim van. Csak egy percre ugrottam fel... Ez a Bianchi azt mondja, hogy egy év alatt az első Wagner-énekesnő lehetne belőlem Németországban.

KEITH *(cigaretára gyújt)* Talán egy év alatt eljutsz odáig is, hogy az első Wagner-énekesnők tehozzád fordulnak protekcióért.

ANNA Soha nagyobb bajom ne legyen. Persze az én szűk kis női agyammal sehogyan sem tudom elképzelni, hogyan juthatnék ilyen hamar ilyen magasra.

KEITH Azt előre én sem tudom neked megmagyarázni. Akarat nélküli bábként egyszerűen hagyom, hogy sodorjon magával az ár, míg nem

aztán egy olyan parton kötök ki, amelyet kellően otthonosnak érzek, és elmondhatom: itt építünk hajlékot magunknak.

ANNA Ebben hűségesebb cinkost nálam nem találhatsz. Az általános életkedv láttán egy ideje már arra gondolok, hogy öngyilkos leszek.

KEITH Van, aki erőszakkal maga szerzi meg, van, aki ajándékba kapja. Mikor kiléptem a nagyvilágba, legmerészebb reményem az volt, hogy valahol Felső-Sziléziában falusi tanítóként fogok meghalni.

ANNA Azt pedig álmodban sem merted remélni, hogy egyszer majd egész München a lábad előtt hever.

KEITH Münchent csak a földrajzórákról ismertem. És ha ma még nem is örvendezhetem valami makulátlan hírnévnek, senki se felejtse el, milyen mélyről jöttem.

ANNA Minden este azért imádkozom az Istenhez, hogy a te csodálatos energiádból kölcsönözzön nekem is valamit.

KEITH Szamárság, bennem semmi energia nincs.

ANNA De te egyszerűen életszükségletnek érzed, hogy fejjel menj a falnak.

KEITH Az én tehetségem arra a sajnálatos tényre korlátozódik, hogy ebben a polgári légkörben nem kapok levegőt. Ezért, ha elérek is bármit, egyáltalán nem leszek vele nagyra. Mások beleszületnek egy bizonyos életszínvonalba, és ott tengetik végig az életüket, a világgal soha összeütközésbe nem kerülve.

ANNA Ezzel szemben te mint kész személyiség pottyantál alá az égből.

KEITH Zabigyerek vagyok. Apám szellemi téren kiváló ember volt, különösen, ami a matematikát és a hasonló egzakt tárgyakat illeti, anyám pedig cigánylány.

ANNA Ha legalább én is tudnék úgy olvasni az emberek arcáról, mint te! Akkor a lábujjammal az orrukat szépen a földbe nyomnám.

KEITH Az ilyen képességek több bizalmatlanságot ébresztenek, mint amennyit használnak. Éppen ezért, mióta a világon vagyok, a polgári társadalom is iszonyodik tőlem titokban. De ez a polgári társadalom akaratlanul is a tartózkodásával lesz a szerencsém kovácsa. Minél magasabbra jutok, annál több a bizalom irántam. Most már csak arra a régióra várok, ahol egy filozófus és egy lovászinás keresztezése a teljes értéknek megfelelően érvényesülhet.

ANNA A városban másról sem beszélnek, mint a te tündérpalotádról.

KEITH A tündérpalota csak erőim gyújtópontja. Túlságosan jól ismerem magam, és éppen ezért nem hiszem, hogy mostantól fogva egész életemben pénztári jelentéseket fogok ellenőrizni.

ANNA És mi lesz velem? Azt hiszed, hogy más vágyam sincs, mint hogy örök életben énekleckéket vegyek? Tegnap még azt mondtad, hogy a tündérpalotát miattam, nekem építed.

KEITH De semmiképpen sem azért, hogy abban a tündérpalotában táncolj a hátsó lábaidon életed végéig, és zugfirkászok verjék el rajtad a port. Több fényes pontnak kellene lennie a multadban.

ANNA Olyan családfát nem tudok felmutatni, mint Rosenkron és Totleben úrhölgyek.

KEITH Éppen ezért nem szabad egyikükre sem féltékenynek lenned.

ANNA Szívből remélem! Miféle női erények miatt kellene bárkire is féltékenynek lennem?

KEITH A két hölgyet a hangversenyügynökséggel együtt örököltem. Mihelyt helyzetem megszilárdul, mehetnek sárgarépát árulni a piacra, vagy írhatnak novellát, ha meg akarnak élni.

ANNA Jobban aggódom azért a cipőért, amelyben sétálni szoktam, mint irántam érzett szerelmed miatt. És tudod, miért? Mert kíméletlen vagy, mert más se érdekel ezen a világon, mint az érzéki gyönyörök. Éppen ezért, ha elhagynál, csak szánalmat tudnék irántad érezni, semmi mást. De vigyázz, nehogy előbb még téged hagyjanak ott.

KEITH (*Annát becézgetve*) Viszontagságos élet van mögöttem, most azonban komolyan arra gondolok, hogy házat építek magamnak; házat minél magasabb szobákkal, parkkal, lépcsővel, amely felvezet a bejárathoz. A koldusoknak sem szabad hiányozniuk, akik a kocsi-felhajtót díszítik. A múltamat lezártam, oda már nem vágyódom vissza. Túlságosan is sokszor volt szó benne élet-halál kérdésekről. Egyetlen barátomnak sem merném ajánlani, hogy az én pályámat példának tekintse.

ANNA Elpusztíthatatlan vagy.

KEITH Ennek a tulajdonságomnak köszönhetek mindent, amit idáig elértem... Én azt hiszem, Anna, hogy ha mi két különböző világban születünk, akkor is összetalálkoztunk volna.

ANNA Én is elpusztíthatatlan vagyok.

KEITH Ha a gondviselés nem áld meg olyan csodálatraméltóan azonos ízléssel minket, akkor is lenne egy közös vonásunk...

ANNA Az elpusztíthatatlan egészségünk.

KEITH *(leül melléje, simogatja)* Ami az asszonyokat illeti, ők nekem első-sorban az ést, az egészséget, az érzékiséget és a szépséget jelentik, ezek közül az egyik már eleve feltételezi a másik hármát. Ha ez a tehetőség a mi gyerekeinkben is folytatódna...

Sascha, tizenhárom éves kifutófiú, kopott zakóban és térdnadrágban lép be az előszobából, s egy egész halom újságot rak le a középső asztalra

Mit üzen Ostermeier kereskedelmi tanácsos úr?

SASCHA A tanácsos úr egy levelet küldött. Itt van az újságok mellett. *(Kimegy a várószobába)*

KEITH *(kinyitja a levelet)* Megköszönöm a véletlennek, hogy itt vagy velem! *(Olvas)* „...meséket regélnék az ön tervéről, és magam is élénken érdeklődöm iránta. Szívesen találkozom önnel ma délben tizenkét órakor a Maximilian Kávéházban”... Az egész világ a kezemben van! Ha az öreg Casimir mégis csatlakozni óhajtana, most már hátat fordítok neki. Ezekkel a nyárspolgárokkal mögöttem egyeduralmam is sértetlen marad.

ANNA *(feláll)* Tudnál adni ezer márkát?

KEITH Már megint nincs egy filléred se?

ANNA Esedékes a lakbér.

KEITH Csak holnap lesz esedékes. Emiatt a legkisebb gondod se legyen.

ANNA Ahogy gondolod. Werdenfels a halálos ágyán megjósolta nekem, hogy egyszer még a lehető legkomolyabb oldaláról fogom megismerni az életet.

KEITH Ha egy picit is jobban ítélte volna meg, talán még mindig életben lenne.

ANNA A jóslata a mai napig még nem vált be.

KEITH Holnap délben elküldöm a pénzt.

ANNA *(miközben Keith kikíséri)* Nem, kérlek, magam jövök el érte.

A színen egy pillanattal üres. Aztán a lakószobából belép Molly Griesinger, összeszedi a reggelizőtálcát. Az előszobából visszajön Keith

KEITH (*kiált*) Sascha! (*Levesz egy képet a falról*) Ez majd kiségit a következő két hétben.

MOLLY Még mindig abban reménykedsz, hogy ez a vircsaft így mehet tovább?

SASCHA (*jön a várószobából*) Báró úr?

KEITH (*odaadja neki a képet*) Vidd el ezt a Tannhäuserhoz! Ezt a Saranieffet tegye ki a kirakatba. Háromezer márkáért megkapja tőlem.

SASCHA Parancsára, báró úr.

KEITH Öt perc múlva én is ott leszek. Várj! (*Az íróasztalról felvesz egy kártyát, amelyen ez áll: „3 000 Márka”, és becsúsztatja a kép rámajába*) Háromezer márka! (*Az íróasztalához megy*) Most még gyorsan meg kell írnom róla egy cikket.

Sascha a képpel távozik

MOLLY Csak egyszer lenne már nyoma a valóságos sikernek is e sok nagyozolás közben.

KEITH (*ír*) „A modern tájképfestészet szépségideálja.”

MOLLY Ha ez a Saranieff tudna festeni, nem kellene cikket írni róla.

KEITH (*megfordul*) Hogy mondod, kedvesem?

MOLLY Tudom, megint dolgozol.

KEITH Akartál valamit mondani?

MOLLY Levelet kaptam Bückeburgból.

KEITH Anyádtól?

MOLLY (*kiveszi a levelet a zsebéből, és olvassa*) „Bármikor jöttök, szívesen látunk benneteket. A harmadik emeleten mindkét szoba a rendelkezésetekre áll. Itt nyugodtan kivárhatnátok, amíg müncheni tárgyalásaitok befejeződnek.”

KEITH Hát nem látod be, kedvesem, hogy ezzel a levelezgetéssel a hiteltemet ásod alá?

MOLLY Holnap már kenyerünk sem lesz.

KEITH Akkor majd a Continental Szállóban ebédelünk.

MOLLY Egy falat nem menne le a torkomon a félelemtől, hogy közben a végrehajtó az ágyunkat is lefoglalja.

KEITH Azt azért meggondolja. Ezzel a kis fejecskéddel másra nem tudsz gondolni, mint az evésre meg az ivásra. Sokkal, de sokkal jobban örül-

nél az életnek, ha megbecsülnéd a napos oldalát is. Te valami példátlan vonzalmat érzel a balsors iránt.

MOLLY Szerintem te érzel példátlan vonzalmat a balsors iránt. Mások könnyen veszik a hivatásukat, nem törik rajta a fejüket. Inkább vegetálnak kényelmes otthonukban, ahol szerencséjüket semmi sem kezdheti ki. Te viszont, aki tehetséges vagy, örült iramban emészted föl az egészségedet, és közben vannak napok, amikor egyetlen fillér sincs a házban.

KEITH De azért még mindennap volt mit ennünk! Hogy öltözködésre nem költesz, az igazán nem az én bűnöm. Ha megírom ezt a cikket, háromezer márka üti a markomat. Akkor fogadj egy konflist, és vásárolj össze mindent, amit a szemed csak megkíván.

MOLLY Úgy kapsz te azért a képért háromezer márkát, mint ahogy én selyemharisnyát húzok a kedvedért.

KEITH (*bosszúsan feláll*) Aranyos vagy!

MOLLY (*a nyakába veti magát*) Megbántottalak, szívem? Bocsáss meg! Amit mondtam, arról mélyen meg vagyok győződve.

KEITH Ha csak holnap estig elég a pénz, már nincs miért megbánnom az áldozatot.

MOLLY (*zokogva*) Tudtam, hogy nem volt szép tőlem. Űss meg!

KEITH A tündérpalota ugyanis gyakorlatilag biztosra vehető.

MOLLY Legalább a kezéd hadd csókoljam meg! Könyörgök, hadd, csókoljam meg a kezéd!

KEITH Ha még néhány napig nem veszem el az önuralmammat.

MOLLY Ó, nem! Hogy lehetsz ilyen embertelen?

KEITH (*kihúzza a kezét a zsebéből*) Talán itt volna már az ideje, hogy tanácskozz magaddal, különben az ihlet hirtelen jön meg magától.

MOLLY (*Keith kezét csókolgatja*) Miért nem ütsz meg? Alaposan rászolgáltam.

KEITH Csak ámitod magad, hogy szerencséd van az életben, csak ámitod magad minden eszközzel, amivel egy nő csak rendelkezhet.

MOLLY (*fölpattan*) Csak azt ne képzeld, hogy a nőügyeiddel kétségbe ejthetsz. Bennünket túlságosan is szoros kapocs fűz össze. Ha ez a kapocs egyszer megszakad, többé nem tartok rád igényt; de amíg ilyen nyomorúságban élsz, hozzám tartozol.

KEITH Az lesz a végzeted, Molly, hogy az én szerencsémnél jobban ret-

tegsz, mint a haláltól. Ha holnap szabad lesz a kezem, egy percig nem bírsz majd tovább nálam maradni.

MOLLY Ha tudod, csak annál jobb.

KEITH De hát én nem élek nyomorúságban!

MOLLY Csak amíg szabad lesz a kezed, csak addig engedd, hogy dolgozzam érted.

KEITH (*visszaül az íróasztalhoz*) Csináld, amit jónak látsz! Tudod jól, nekem akkor a legellenszenvesebb egy asszony, amikor dolgozik.

MOLLY Miattad nem csinállok pojácát magamból. Ha a mosóteknő mellé állok, és nem bálokra kocszom veled félmeztelenül, azzal még nem teszek tönkre.

KEITH Nyakasságod már-már emberfölötti.

MOLLY Azt hiszem, hogy több, mint a te erőd.

KEITH Ha megértenélek, sajnós, akkor sem segítenék rajtad.

MOLLY (*diadalmasan*) Nem akartam az orrodra kötni, de ha akarod, megmondom kerek perec: nem érdemelném meg a boldog életet, ha csak ennyi kényszert is éreznék irántad, és jobbnak mutatnám magam, mint amilyenek Isten megteremtett – mert te szeretsz engem.

KEITH Ez magától értetődik.

MOLLY (*diadalmasan*) Mert te az én szerelmem nélkül nem tudnál élni! Legyen hát szabad kezed, ha annyira akarod. Hogy veled maradok-e, az attól függ, hogy meghagyok-e neked valamit a többi nők iránti szerelmedből. A nőknek parádézniük kell, isteníteniük kell téged, amennyire csak kedvük tartja; legalább megspórolják nekem a komédiákat. Te szívesebben csüggenél ma az ideáljaidon, mint holnap; ezt nagyon jól tudom. Ha erre valaha sor kerülne – de az még jócskán odébb van! –, elevenen eltemettetem magam.

KEITH Ha csak örülni tudnál a szerencsédnek!

MOLLY (*szelíden*) De hát milyen szerencsének örüljek, édes szívem? Amerikában is csak ez a sok-sok szörnyűség jutott ki nekem. Minden az utolsó pillanatban hiúsult meg. Sankt Jagóban nem választottak meg elnöknek, és hajszál híján agyonlöttek, mert a döntő estén egy pohár brandyt nem tudtunk az asztalra tenni. Tudod, mit kiabáltál? „Egy dollárt, egy dollárt, a köztársaságomat egy dollárért.”

KEITH (*dühösen feláll, és a díványhoz megy*) Nyomoréknak születtem. Amennyire nem érzem magam ezért rabszolgasorsra kárhozgatva,

annyira az a véletlen, hogy koldusnak születtem, soha nem fog megátolni abban, hogy az élet kiadós élvezetét jogos örökségemnek tekintsem.

MOLLY Tekinteni tekintheted, amíg csak élsz.

KEITH Amit most mondok, azon csak a halálom változtathat. És a halál, attól való félelmében, hogy esetleg blamálja magát, nem mer megkönyékezni. Ha úgy halok meg, hogy nem is éltem, akkor szellemként fogok visszajárni.

MOLLY Egyszerűen nagyzási hóbortban szenvedsz.

KEITH De én tudom a kötelességemet. Tizenöt éves, beszámíthatatlan gyerek voltál, amikor az iskolapadból Amerikába szöktél velem. Ha most elválunk, és te magadra maradsz, annak igencsak rossz vége lenne.

MOLLY *(a nyakába borul)* Akkor gyere Bückeburgba. A szüleim három éve nem látták az ő Mollyjukat. Örömükben a fele vagyonukat a fejedhez vágják. És akkor nyugodtan élhetnénk kettesben.

KEITH Bückeburgban?

MOLLY Minden nélkülözésünk véget érne.

KEITH *(kibontakozik az ölelésből)* Inkább szivarcsutkát szedegetek a kávéházakban.

SASCHA *(a képpel visszajön)* Tannhäuser úr azt mondja, hogy nem tudja kitenni a képet a kirakatba. Tannhäuser úrnak magának is egy tucat képe van Saranieff úrtól.

MOLLY Tudtam előre!

KEITH Ezért tartasz ki mellettem! *(Az íróasztalhoz megy, és összetépi a papírost)* Akkor legalább nem kell megírnom róla a cikket.

Sascha leteszi a képet az asztalra, aztán kimegy a várószobába

MOLLY Látod, ezek a Saranieffek meg ezek a Zamrjakik egészen más emberek, mint mi. Ezek tudják, hogyan kell másokat kifosztani. Mi ketten túlságosan is együgyűek vagyunk erre a világra.

KEITH Még nem jött el a te országod. Hagyj magamra – Bückeburgnak még várnia kell.

MOLLY *(csengetnek odakint, Molly kárörvendően tapsol)* A végrehajtó. *(Siet ajtót nyitni)*

KEITH *(az órára pillant)* Milyen áldozatot kíván még a szerencse?...

MOLLY (*Ernst Scholzt vezet be*) Az úr nem hajlandó megmondani a nevét.

Ernst Scholz cingár, arisztokratikus megjelenésű, körülbelül huszonhét éves férfi. Göndör fekete haj, hegyesre nyírt körszakáll, a dús szemöldök alatt nagy, vízenyős kék szemek, amelyekből gyámoltalanság sugárzik

KEITH Gaston! Hogy kerülsz ide?

SCHOLZ Szíves fogadtatásomat máris jó jelnek veszem. Nagyon megváltoztam, és azt képzeltem, hogy egyáltalán nem fogsz rám ismerni.

Molly ki akarja vinni a reggelizőtálcát, de miután egy pillantást vet Scholzra, fél, hogy zavarni fog, és a tálca nélkül megy ki a lakószobába

KEITH Kissé elnyúttnek látszol, de hát az élet nem is gyerekjáték.

SCHOLZ Számomra a legkevésbé sem az; pontosan ezért vagyok itt. Miattad jöttem Münchenbe.

KEITH Igazán köszönöm; amennyi időt az ügyeim csak engedélyeznek, a tiéd.

SCHOLZ Tudom, hogy keményen kell küzdened az életben. Nekem azonban valami egészen sajátos okból volt szükséges, hogy személyesen találkozzam veled. Szeretném, ha egy időre te lennél a szellemi kalauzom, de csak azzal a feltétellel, ha megengeded, hogy minden pénzemmel a rendelkezésedre álljak.

KEITH De hát miért? Éppen egy hatalmas részvénytársaság igazgatója készülök lenni. És neked is ilyen jól megy a sorod? Ha nem tévedek, négy éve láttuk egymást utoljára.

SCHOLZ Brüsszelben, a jogászkongresszuson.

KEITH Nem sokkal előtte tetted le az államvizsgádat.

SCHOLZ Te pedig akkor már minden lehetséges újságba írogattál. Nem tudom, emlékszel-e, milyen szemrehányással illettelek cinizmusod miatt, amikor a brüsszeli jogászpallotába tartottunk a bálra?

KEITH Szerelmes voltál a dán követ lányába, és felháborított az a megjegyzésem, miszerint a nők természettől fogva sokkal anyagiasabbak, mint amilyené mi, férfiak akár a legdúsabb élvezetek által valaha is válhatunk.

SCHOLZ Te nekem most is az vagy, ami egész ifjúságunkban: a lelkiismeretlenség szörnyetege. De – teljesen igazad volt.

KEITH Ennél hízelgőbb bókot még nem kaptam életemben.

SCHOLZ Én gyenge vagyok. Bár tiszta szívemből undorodom egész életfelfogásodtól, ma mégis megosztom veled életem megfejthetetlen titkát.

KEITH Áldassék az Isten, hogy mélabúdból végre a nap felé fordultál.

SCHOLZ Ez nem gyáva kapituláció. Korántsem az. Az utolsó eszközt, amellyel az ember a titkot megoldhatja, hiába próbáltam ki.

KEITH Legalább túl vagy rajta. A kubai forradalom idején úgy volt, hogy tizenkét lázadóval együtt engem is kivégeznek. Természetesen az első lövésre földre zuhanok, s ott maradok holtan, míg el nem akarnak temetni. Azóta érzem igazán, hogy ura vagyok az életemnek. (*Felugrik*) Születésünkkel nem vállalunk kötelezettségeket, és annál többet nem tehet az ember, mint hogy eldobja ezt az életet magától. Aki a halála után tovább él, az felül áll minden törvényen. Azzal a tervvel érkezted Brüsszelbe, hogy állami szolgálatba lépsz. Jól emlékszem?

SCHOLZ A Vasúti Minisztériumba léptem be.

KEITH Még most is csodálkozom, hogy hatalmas vagyonoddal miért nem inkább természetes hajlandóságaidnak éltél, mint egy igazi grand-seigneur.

SCHOLZ Feltett szándékom volt, hogy mindenekelőtt hasznos tagja legyek az emberi társadalomnak. Ha egy napszámos fiának születek, akkor ez egészen természetes lett volna.

KEITH Embertársainkat nem szolgálhatjuk jobban ezen a világon, mint ha a lehető legeltökéltebben védjük tulajdon érdekeinket. Minél messzebbre nyúlnak érdekeim, annál több embernek tudom biztosítani a megélhetését. Aki azonban arra épít, hogy kötelességét teljesíti, és gyermekeit becsülettel fölneveli, az becsapja magát. A gyerekek azért hálásak a Teremtőnek, ha nem születnek meg, a hivatali posztok után pedig száz szegény ördög nyújtogatja a nyakát.

SCHOLZ Én azonban abban, hogy gazdag vagyok, nem láthattam kényszerítő okot arra, hogy naplopóként csavarogjak a világban. Művészi képességeim nincsenek, ahhoz viszont, hogy egyetlen élethivatásomnak a házasságot és a gyereknemzést véljem, nem éreztem magam elég jelentéktelennek.

KEITH Az állami szolgálatból, ugye, kiléptél?

SCHOLZ (*lehorgasztja a fejét*) Mert posztomon szörnyű szerencsétlenség okozója lettem.

KEITH Mikor visszajöttem Amerikából, valaki azt mesélte, hogy egy évvel azelőtt Konstantinápolyban találkozott veled, kétéves külföldi utazáson voltál, de most megint itthon élsz, és éppen házasodni készülsz.

SCHOLZ Három napja bontottam fel az eljegyzésemet. Egészen mostanáig félemler voltam. Mióta a magam ura lettem, az a meggyőződés vezérelt, hogy nem fogok addig életemnek igazán örülni, amíg a lételemet nem igazolom tisztességes munkával. Ez az egyoldalú szemlélet oda vezetett, hogy ma, merő kötelességtudatból, nem másból, a tiszta testi élvezeteket keresem. Mintha valami bűnért vezekelnék. Mihelyt azonban ki akarom tárni a karomat az életnek, megbénít azoknak a szerencsétleneknek az emléke, akik az én szertelen lelkiismeretességem miatt pusztultak el olyan szörnyű módon.

KEITH Mi történt tehát?

SCHOLZ Megváltoztattam egy vasúti szabályt. Fennállt a veszélye, hogy ezt a szabályt képtelenség lesz elégséges módon betartani. Félelmeim természetesen túlzottak voltak, de minden nappal csak közeledni láttam a bajt. Belőlem éppen az a lelki egyensúly hiányzik, amely mindazokban megvan, akik emberhez méltó családi otthonból származnak. Az új rendelet kibocsátása utáni napon két gyorsvonat összeütközött, kilenc férfi, három nő és két gyerek az életét veszítette. Én tartottam szemlét a szerencsétlenség színhelyén. Nem rajtam múlt, hogy ezt a látványt túléltem.

KEITH Akkor mentél el utazni?

SCHOLZ Megjártam Angliát, Itáliát, és úgy éreztem, hogy minden eleven tevékenységből egyszer s mindenkorra ki vagyok zárva. Ha valahol nevettek, mókáztak, ha fülsiketítő zene szólt, egyszeriben éles sikoly szakadt ki belőlem, mivel hirtelen újra annak a szerencsétlenségnek az emléke tört rám. Még Keleten is úgy éltem, mint egy elűzött bagoly. Őszintén szólva, csak attól a szerencsétlen naptól kezdve hiszem igazán, hogy az életem örömét csak az önfeláldozás révén kaphatom vissza. De ehhez az kell, hogy visszatérjek az életbe. És egy évvel ezelőtt úgy próbáltam visszatérni, hogy eljegyeztem az első ala-

csony származású lányt, akivel összefutottam, azzal a szándékkal, hogy feleségül veszem.

KEITH És ezt a szegény teremést valóban Trautenau grófnévá akartad emelni?

SCHOLZ Már nem vagyok Trautenau gróf. Ezt nyilván nem érted. A szerencsétlenséggel, amelyet előidéztem, a sajtó hatásos módon kapcsolta össze a nevemet és rangomat. Családom miatt kötelességemnek éreztem, hogy másik nevet vegyek fel. Két éve Ernst Scholznak hívnak. Így az eljegyzés sem botránkoztatott meg senkit; de mindebből csak újabb szerencsétlenség származott. A lány szívében szikrája sem volt a szerelemnek, az enyémben pedig csak az az igény élt, hogy feláldozzam magam, így ez a kapcsolat ostoba félreértések végtelen láncolata lett... Úgy elláttam most mindennel a lányt, hogy a maga szintjén elsőrangú partinak számít. Nem tudta leplezni az örömét, hogy visszanyerte a szabadságát. És végül nekem most meg kell tanulnom a legnehezebb mesterséget, a magam feledését. A halálnak tiszta öntudattal néz az ember a szemébe; de senki sem él a földön, aki ne tudná elfeledni önmagát.

KEITH *(egy karosszékre veti magát)* Apám forogna a sírjában a borzasztó gondolattól, hogy te – tőlem kérsz tanácsot.

SCHOLZ Így üz csúfot az iskolás bölcsességből az élet. Apádnak ugyan csak része van egyoldalú szellemi fejlődésben.

KEITH Apám olyan önzetlen és lekiismeretes férfiú volt, amilyennek egy Trauteanu gróf házitanítójának és nevelőjének lennie kell. Te voltál a mintagyerek, én meg a bűnbak.

SCHOLZ Nem emlékszel már, milyen gyengéden csókolgatott a komornánk, mégpedig előszeretettel olyankor, mikor én éppen ott álltam a közelben? *(Feláll)* Most két-három évig egyes-egyedül arra adom a fejem *(önsajnálattal)*, hogy élvhajhásszá képezzem magam.

KEITH *(felugrik)* Akkor ma este először Nymphenburgba megyünk táncolni. Ez olyan méltatlan hozzánk, amilyen méltatlan csak lehet. De az agyamat elárasztó szüntelen eső és gleccservíz után egyszerűen engem is csábít, hogy újra megfürödjek a mocsokban.

SCHOLZ Nem vágyódom piaci lárma után.

KEITH Egyetlen hangos szót sem hallasz, csak az óceán mélyéről föl-törő morajt. München egyszerre Árkádia, és egyszerre Babilon.

A néma, mámoros kábulat, amely itt minden alkalommal hatalmába keríti a lelket, a legfinnyásabb ízlést is kielégíti.

SCHOLZ Mitől lennék én olyan finnyás! Egészen a mai napig a szó szoros értelmében semmit sem élveztem az életemből.

KEITH Vigyáznunk kell az ottani társasággal! Az ilyen helyeken úgy hat a megjelenésem, ahogy dög hat a legyekre. Azt azonban garantálom, hogy te felejteni fogsz. Három hónapig eszedbe se jut a múltad, ha majd erre a mai esténkre visszagondolsz.

SCHOLZ Teljes komolysággal már azt kérdeztem magamtól, vajon nem roppant vagyonom a szerencsétlenségem egyetlen oka?

KEITH (*fölháborodva*) Ez istenkáromlás!

SCHOLZ Valóban meghánytam-vetettem magamban a dolgot, nem kéne-e nemesi címem után a pénzemről is lemondanom. Amíg élek, csak a családom javára tudnék lemondani. Vagyonomról hasznosan rendelkezni csak azután tudnék, miután tönkretette az életemet: a halálos ágyamon. Ha ifjúkoromtól kezdve a betevő falatért kellett volna küzdenem, akkor most, vérrel, verejtékkel, talán a legragyogóbb karrier csúcán állnék, és nem lennék számkivetett.

KEITH Vagy pedig a lánnyal, akit a legalacsonyabb sorból választottál, a szerelem legalantasabb mocskában fetrengenél, és a környezeted csizmáját pucolnád.

SCHOLZ Bármely pillanatban szívesen felcserélném ezzel a mostani sorsomat.

KEITH Ne hidd, hogy ez a vasúti szerencsétlenség örökre ott fog állni közötted és az élet között. Csak azért vagy így eltelve ezzel a rettenetes emlékkal, mert képtelen vagy valami finomabb táplálékkal töltekezni.

SCHOLZ Talán igazad van. Éppen azért szeretném, ha ezentúl te irányítanád az életemet.

KEITH Ma este nem fogunk éhezni. Sajnos nem kérhetlek meg, hogy reggelizz velem. Délben üzleti tárgyalásom lesz egy helybeli pénzügyi potentáttal. De adok neked pár sort Raspe barátomhoz. A délutánt töltsd vele; hat órakor találkozunk a Hofgarten Kávéházban. (*Már ott van az íróasztalnál, és egy cédulát ír*)

SCHOLZ Most mit csinálsz?

KEITH Műkereskedő vagyok, hírlapíró, koncertügynök – szóra sem érdemes az egész. Éppen jókor jöttél, hogy tanúja légy egy nagysza-

bású hangversenyterem megvalósulásának, amelyet kizárólag az én művészeim számára fogok felépíteni.

SCHOLZ *(felveszi a képet az asztalról, nézegeti)* Csinos kis képgyűjteményed van.

KEITH *(felugrik)* Ezt tízezer márkáért sem adnám. Egy Saranieff! *(A kezébe veszi)* Valami mást kell választanod.

SCHOLZ Nem értek a művészethez; utazásaimon egyetlen múzeumba se tettem be a lábam.

KEITH *(átadja neki a cédulát)* Az illető nemzetközi rendőrnyomozó; éppen ezért nem kell mindjárt túlságosan nyílnak lenned. Elragadó férfi. De hát az emberek sohasem tudják, vajon nekik kell-e engem szemmel tartaniuk, vagy nekem őket.

SCHOLZ Köszönöm a szíves fogadtatást. Tehát este hatkor a Hofgarten Kávéházban.

KEITH S aztán irány Nymphenburg. Köszönöm, hogy végül is megajándékoztál a bizalmaddal. *(Kikíséri Scholzt)*

A színen egy pillanatig üres. Aztán a lakószobából belép Molly Griesinger, s az asztalról felveszi a reggelizőtálcát. Éppen ekkor ér vissza Keith

(Kikiált) Sascha! *(A telefonhoz megy, és bemondja)* Tizenhét harminchárom... Raspe felügyelőt kérem.

SASCHA *(jön a várószobából)* Parancsára, báró úr!

KEITH A kalapomat! A felöltömet!

Sascha kisiet az előszobába

MOLLY Könyörgök, ne szúrd össze a levet ezzel az alakkal! Esze ágában sem volna idejönni, ha nem kihasználni akarna.

KEITH *(telefonál)* Örülök, hogy ott találok! Várjon tíz percet... Majd meglátja. *(Mollyhoz, miközben Sascha felsegíti a felöltőjét)* Megyek gyorsan a szerkesztőségekbe.

MOLLY Mit válaszoljak a mamának?

KEITH *(Saschához)* Kocsit!

SASCHA Igenis, báró úr. *(Távozik)*

KEITH Add át neki legmélyebb hódolatomat. *(Az íróasztalhoz megy)*

A tervdrajzok... Ostermeier levele... Holnap reggel egész München tudni fogja, hogy a tündérpalota felépül.

MOLLY Szóval akkor nem jössz Bückeburgba?

KEITH (*hóna alatt az összetekert tervdrajzokkal, felveszi a kalapját a közezső asztról, és felcsapja a fejére*) Csak arra vagyok kíváncsi, hogyan lesz belőle élvhajász. (*Gyorsan el*)

MÁSODIK FELVONÁS

Keith márki dolgozószobájában a középső asztal reggelihez megterítve, rajta pezsgő és egy nagy tál osztriga. Keith márki az íróasztalon ül, bal lába egy zsámolyon, Sascha előtte térdel, és a csizmáját fűzi be. Ernst Scholz a széken mögött áll, egy gitárt penget, amelyet a falról vett le

KEITH Mikor értél haza reggel a szállodába?

SCHOLZ *(átszellemült mosollyal)* Tíz órakor.

KEITH Talán rosszul tettem, hogy egyedül hagytalak azzal az elbűvölő teremtéssel?

SCHOLZ *(boldogan nevet)* Az után, amit tegnap este a művészetről és a modern irodalomról beszéltünk, az ötlik fel bennem, vajon nem ehhez a lányhoz kellene-e iskolába járnom. Annál inkább csodálkoztam, hogy arra kért, hadd szolgálja ki a vendégeidet azon a kerti ünnepélyen, amellyel egész Münchent el akarod kápráztatni.

KEITH Ó egyszerűen megtiszteltetésnek tekinti. Különben várjunk csak még azzal a kerti ünnepéllyel. Holnap néhány napra Párizsba utazom.

SCHOLZ Ez nekem nagyon rosszkor jön.

KEITH Akkor gyere velem! Próbáéneklésre viszem az egyik művésznőmet Marquesihez, mielőtt még itt nyilvánosan föllépne.

SCHOLZ Miért éljem újra át azokat a lelki gyötrelmeket, amelyekben annak idején Párizsban részem volt?

KEITH A tegnapi éjszaka sem segített? Akkor távollétem alatt keresd Saranieff festőművész társaságát. Ma valahol úgyis beléje fogunk botlani.

SCHOLZ Erről a Saranieffről mesélte az a lány, hogy műterme kész borzalomtanya, ahol minden elképzelhető szörnyűség megtalálható, melyet az emberiség idáig produkált. És aztán lángoló elragadtatással csacsogott a gyerekkoráról, amikor Tirolban egész nyáron át a cseresznyefákon üldögélt, és télen sötétedésig szánkózott a falusi gyerekekkel. Miért tartja egy ilyen lány megtiszteltetésnek, hogy melletted a pincéernőt alakíthatja?

KEITH Azért tartja megtiszteltetésnek, mert lehetősége adódik rá, hogy

megküzdjön azzal a határtalan megvetéssel, mellyel a polgári társadalom bánik vele.

SCHOLZ De mi igazolja ezt a megvetést? Hány száz asszonyi élet megy tönkre a legjobb körökben pusztán azért, mert elapad az életnek az a forrása, amely nála bőven buzog? Mi köze a legszebb pillanataiban ennek a lánynak ahhoz a bűnös, lélekölő viszálykodáshoz, amelyben például szüleim éltek egymás mellett húsz éven át?

KEITH Ki tudja, mi a bűn!?

SCHOLZ Tegnap még tökéletesen tisztában voltam vele. Ma szorongás nélkül ki merem mondani, amit ezer és ezer jól szituált ember tapasztalt hozzám hasonlóan az életében: az elhibázott élet keserű irigységgel néz erre az elveszett teremtésre.

KEITH Ennek a teremtésnek a boldogságát nem vetnék meg annyira, ha nem lenne az elképzelhető legrosszabb üzlet. A bűn a rossz üzlet mitológiai elnevezése. Jó üzletet kizárólag a fennálló társadalmi rendben belül lehet kötni. Ezt nálam senki sem tudja jobban. Én, Keith márki, akiről egész München beszél, ma európai híremmel is éppúgy kívül állok a társadalmon, mint ez a teremtés. És ez az egyetlen ok, amiért a kerti ünnepélyt rendezem. Mérhetetlenül sajnálom, hogy a kicsikét nem sorolhatom a vendégeim közé. Annál jobban fog mutatni, amint kiszolgálja őket.

SASCHA (*feláll*) Hívjak kocsit, báró úr?

KEITH Hívj!

Sascha el

(*Dobbant egyet-kettőt a csizmájával, hogy elhelyezkedjék benne a lába*)

Olvastad, hogy tegnap megalakult a tündérpalota-részvénytársaság?

SCHOLZ Tegnapról máig természetesen egyetlen újság sem volt a kezében.

Mindketten leülnek a reggelizőasztalhoz

KEITH Az egész vállalkozás egy sörgyáron, egy építőmesteren és egy vendéglősön alapul. Ők a kariatidák, akik a templom oromzatát tartják.

SCHOLZ Elbűvölő ember a barátod, az a Raspe felügyelő.

KEITH Közönséges gazember; én azonban másért kedvelem.

SCHOLZ Elmesélte, hogy valamikor teológus volt, de a sok tanulás során elvesztette a hitét, és aztán megpróbált visszatérni arra az útra, amelyen a tékozló fiú a hitét visszanyerheti.

KEITH Mind mélyebbre süllyedt, mígnem aztán a hatóságok karjaiban kötött ki, és elvesztett hitét úgy nyerte vissza, hogy két évet lakat alatt töltött.

SCHOLZ Az a lány képtelen volt felfogni, hogy én mindmáig nem tanul-
tam meg biciklizni. Ha Ázsiában és Afrikában nem biciklivel közlekedem, az szerinte nagyon bölcs dolog, már csak a vadállatok miatt is. Itáliában azonban megtanulhattam volna.

KEITH Még egyszer figyelmeztetek, kedves barátom, ne légy annyira nyíltszívű. Az igazság legdrágább kincsünk, és az ember nem takarékoskodhat vele eléggé.

SCHOLZ Ezért vetted föl a Keith márki nevet?

KEITH Ugyanolyan jogosan nevezem magamat Keith márki-nak, ahogy te magad Ernst Scholznak. Lord Keith fogadott fia vagyok, aki 1863-ban...

SASCHA *(belép az előszobából, és jelenti)* Saranieff professzor úr!

SARANIEFF *(lép be fekete, kissé hosszú ujjú ferencjós-kában, világos, kissé rövid nadrágban, otromba cipőben, rikitó vörös kesztyűben. Félhosszú fekete szőghaja gondosan elválasztva, sokatmondó szemén monokli à la Murillo; kifejező arcél, kis spanyol bajusz, szakáll. Az üdvözlés után cilinderét átadja Saschának)* Szívből köszöntöm, kedves barátom. A kötelek rendben, a léggömb útra kész.

KEITH Fontos ügyek várnak rám; ezért csak reggelire tudom meghívni.

SARANIEFF *(leül az asztalhoz)* Elengedem önnek a meghívást.

KEITH Még egy terítéket, Sascha!

Sascha a kalapot az előszobában felteszi a fogasra, aztán bemegy a lakószobába

SARANIEFF Csak azon csodálkozom, hogy a nagy Casimir neve nem olvasható a tündérpalota-konzorcium tagjainak listáján.

KEITH Mivel nem akarok lemondani az érdemről, hogy magam legyek

művem alkotója. *(Bemutatja őket egymásnak)* Saranieff úr, festőművész... Trautenau gróf.

SARANIEFF *(maga elé húz egy poharat, egy tányért, kiszolgálja magát. Scholzhoz)* Kedves gróf úr, ismerem már önt kívül-belül. *(Keithhez)* Simba járt nálam; jelenleg éppen egy Böcklinhez ül nekem modellt. KEITH *(Scholzhoz)* Böcklin maga is nagy festő volt. *(Saranieffhez)* Nem kellene még dicsekednie is ilyen csalásokkal.

SARANIEFF Tegyen híressé, és akkor nem lesz szükségem ilyen csalásokra. Harminc százalékot fizetek önnek egész életére. Zamrjaki feje már reszket, mint egy korhadt sövénykaró, mert elhatározta, hogy kizárólag tisztességes úton akar halhatatlan lenni.

KEITH Engem csak a zenéje érdekel. Egy igazi komponistának csak gát, ha gondolkodik is.

SCHOLZ Hogy valaki halhatatlan lehessen, ahhoz roppantul élveznie is kell az életet.

SARANIEFF *(Scholzhoz)* A mi kis Simbánk arról számolt be, hogy ön felettébb érdekes ember.

SCHOLZ Meghiszem azt, ilyen savanyújánossal, mint én, nem minden nap találkozik.

SARANIEFF Simba a szimbolisták közé sorolta önt. *(Keithhez)* S aztán arról beszélt lelkesen, hogy valami nagy ünnepély lesz, egy tündérpalota alapítása alkalmából, pompás tűzijátékkal.

KEITH A tűzijátékkal az ember egy kutyát sem szédíthet meg. De a legokosabb ember is sértve érzi magát, ha valaki megvonja tőle. Ám előbb még néhány napra Párizsba utazom.

SARANIEFF Talán valami francia-német véd- és dacszövetség is szerepel a tervei közt?

KEITH Erről egy szót se!

SCHOLZ Nem tudtam, hogy még a politikába is beleártod magad.

SARANIEFF Tud valamit, amibe Keith márki nem ártja bele magát?

KEITH Nem hagyom fölronni magamnak, hogy nem törődöm a korrommal.

SCHOLZ Nem ad elég feladatot az embernek, ha egyszerűen csak komolyan veszi az életet?

SARANIEFF Ön mindenesetre átkozottul komolyan veszi. A gizehi piramis lábánál is elvárja, hogy a mosónő friss inggallérral lássa el?

SCHOLZ Ön, úgy látszik, csakugyan egész jól van informálva rólam. Megengedné, hogy egyszer a műtermében felkeressem?

SARANIEFF He megfelel önnek, szívesen látom, akár most egy csésze kávéra. Még a mi kis Simbánkat is ott fogja találni.

SCHOLZ Simba? Simba? Ön folyvást Simbáról beszél. Az a lány azt mondta magáról, hogy Kathinak hívják.

SARANIEFF Kathinak született, de Keith márki Simbára keresztelte.

SCHOLZ *(Keithhez)* A csodálatos vörös haja miatt?

KEITH Erről a legjobb akarattal sem adhatok neked fölvilágosítást.

SARANIEFF Kényelembe helyezte magát a perzsadíványomon, és még most is a másnaposságát alussza ki.

Molly Griesinger jön a lakószobából, és terítéket tesz Saranieff elé

Forró köszönetem, asszonyom; látja, máris mindent felfaltam. Bocsásson meg, amiért még nem éltem az alkalommal, hogy megcsókoljam a kezét.

MOLLY Hagyja a bókjait méltóbb alkalomra.

Csengetnek. Molly megy ajtót nyitni

KEITH *(az órára pillant, és feláll)* Elnézést kell kérnem, uraim *(kikiált)*, Sascha!

SARANIEFF *(a száját törli)* Akkor természetesen mi is megyünk. *(Scholzal együtt feláll)*

A várószobából Sascha jön a ruhájukkal; felsegíti Scholzra és Keithre a felöltőt

SCHOLZ *(Keithhez)* Miért nem mondtad, hogy nős vagy?

KEITH Megigazíthatom a nyakkendődet? *(Megigazítja)* Több gondot kéne fordítanod a külsődre!

MOLLY *(Hermann Casimirral tér vissza az előszobából)* Casimir úr óhajtja tiszteletét tenni.

KEITH *(Hermannhoz)* Átadta tegnap az üdvözetemet?

HERMANN A grófné maga is öntől vár pénzt.

KEITH Várjon egy pillanatig. Hamarosan visszajövök. (*Scholzhoz és Saranieffhez*) Készen vagyunk, uraim?

SARANIEFF (*elveszi Saschától a kalapját*) Önnel tűzön-vízen át.

SASCHA A kocsi előállt, báró úr.

KEITH Te a kocsis mellé ülsz!

Scholz, Saranieff, Keith és Sascha el

MOLLY (*összeszedi a reggeli maradékait*) Csak azon csodálkozom, mit keres maga ebben a bolondokházában. Okosan tette volna, ha otthon marad a mamája mellett.

HERMANN (*azonnal el akarja hagyni a szobát*) Az anyám, asszonyom, már nem él; de nem szeretnék alkalmatlankodni.

MOLLY Az isten szerelmére, maradjon csak. Nem zavar maga itt senkit. Jaj azoknak az embertelen szülőknek, akik hagyják, hogy a gyerekük ilyen útonállókkal érintkezzen. Nekem éppolyan boldog otthonom volt, mint magának, s nem voltam sem öregebb, sem okosabb, mint maga, amikor meggondolatlanul fejest ugrottam a bizonytalanságba.

HERMANN (*felindulva*) Az ég könyörüljön... muszáj valamilyen utat választanom. Belepusztulok, ha még tovább itt maradok Münchenben. De a báró úr megtagadja a segítségét, ha megtudja, mit tervezek. Kérem, asszonyom, ne áruljon el!

MOLLY Ha tudná, miből van az én szívem, egy percre sem aggódna, hogy ennyit is érdekel az élettörténete. Hacsak magának nem rosszabb a sora még az enyémnél is. Ha anyám hagy dolgozni, ahogy most dolgozom, és nem küld minden délután korcsolyázni, még előttem volna életem boldogsága.

HERMANN De... ha ön olyan mérhetetlenül boldogtalan, és tudja, hogy még lehet boldog, miért... miért nem válik el?

MOLLY Az isten szerelmére, ne beszéljen olyasmiről, amihez nem ért! Ha az ember el akarja magát választani, akkor előbb össze kell házasodnia.

HERMANN Bocsásson meg, azt hittem... önök házások.

MOLLY Én itt nem vagyok hajlandó senki miatt könnyeket ontani. De hogy valaki házas legyen, ahhoz mindenütt a világon először is

papírok kellenek. És papírokkal rendelkezni, éppen ez az ő méltóságán aluli.

Odakint csengetnek

Reggeltől estig úgy érzem magam itt, mint egy postahivatalban. (*Kimegy az előszobába*)

HERMANN (*összeszedi magát*) Szépen elszóltam magam!

MOLLY (*Werdenfels grófnét vezeti be*) Talán itt várja meg a férjemet! Hamarosan jönnie kell. Szabad önöket bemutatnom egymásnak?

ANNA Köszönjük. Már ismerjük egymást.

MOLLY Na persze. Akkor én azt hiszem, felesleges vagyok. (*El a lakószobába*)

ANNA (*leül Hermann mellé az íróasztalnál lévő karosszékebe, és megfogja a fiú kezét*) Most mesélje el, kedves ifjú barátom, nyíltan, elejétől végig, miért van önnek, diáknak olyan sok pénzre szüksége.

HERMANN Azt tőlem nem tudja meg.

ANNA De mikor annyira szeretném tudni!

HERMANN Azt elhiszem.

ANNA A kis makacs!

HERMANN (*elhúzza a kezét*) Így senki sem bánhat velem.

ANNA Ki bánik magával és hogyan? Csak ne képzeljen semmit!... Tudja, én az embereket két osztályba sorolom. Az egyikbe a rámenőseket, a másikba a félénkeket.

HERMANN A maga szemében én természetesen félénk vagyok.

ANNA Ha még azt sem árulhatja el, mire kell magának az a sok pénz...

HERMANN Semmi esetre sem azért, mert félénk vagyok.

ANNA Én mégis az első pillanatban észrevettem, hogy maga rámenős.

HERMANN Az is vagyok. Különben itt maradnék ebben a kedélyes Münchenben.

ANNA Aha, szóval elkívánczik a nagyvilágba.

HERMANN És most azt szeretné tudni, hova. Párizsba, Londonba.

ANNA Manapság Párizs már nem divat.

HERMANN Nem is Párizsba akarok menni.

ANNA Miért nem marad inkább Münchenben? A maga apja dúsgazdag...

HERMANN Mert itt nem lehet élni!... Itt veszendőbe fogok menni, ha még továbbra is az iskolapadban kell ülnöm. Az egyik volt osztálytársam azt írja Afrikából, hogy ha az ember Afrikában boldogtalan, akkor még mindig tízszer kevésbé érzi magát annak, mint Münchenben.

ANNA Mondanék magának valamit: a maga barátja gyáva. Maga ne menjen Afrikába. Maradjon inkább itt velünk Münchenben, és élje az életét.

HERMANN De hát az itt teljesen lehetetlen!

MOLLY (*Raspe rendőrfelügyelőt ereszti be. Raspe alig több húsznál, világos nyári öltönyt, szalmakalapot visel, gyermekien ártatlan arcvonásai vannak, mint az angyaloknak Guido Remi képein. Rövid szőke haj, serkedő bajusz. Ha úgy érzi, hogy figyelik, akkor egy kék monoklit tesz a szemére*) A férjem nemsokára itt lesz; nem sokat kell várnia. Bemutatom a...

RASPE Nem tudom, asszonyom, örülne-e a férje, ha bemutatna.

MOLLY Akkor nem... Jóságos egek! (*El a lakószobába*)

ANNA Az óvatossága különben teljesen fölösleges. Mi már ismerjük egymást.

RASPE (*leül a díványra*) Hm... Kutatnom kell az emlékezetemben...

ANNA Ha már eligazodott, szeretném arra is megkérni, hogy nekem ne mutatkozzon be.

RASPE Hogy lehetséges, hogy én itt ebben a házban egyetlen szót sem hallottam magáról?

ANNA Névcseré. Magáról azt mesélték, hogy két egész évet teljes magányban töltött.

RASPE Mire ön természetesen nem árulta el, hogy még a fénykoromból ismer.

ANNA Mindenkit a fénykorából ismer az ember.

RASPE Igaza van. A részvét istengyalázás. Mit tehettem volna! Annak az ostoba bizalomnak voltam az áldozata, amit irántam mindenki tanúsított.

ANNA Most azonban újra a régi rámenős Raspe?

RASPE Az irántam tanúsított bizalmat mostanában embertársaim javára fordítom... mondana valami közelebbit erről az élvhajászról?

ANNA Nagyon sajnálom. Még nem vonultatták föl előttem.

RASPE Ez meglep. Egy bizonyos Scholz úrról van szó, aki itt Münchenben akarja élvhajásszá képezni magát.

ANNA És e célból ismertette össze Keith márki egy rendőrfelügyelővel?

RASPE Teljesen ártalmatlan figura. Azt sem tudtam, mit kezdjek vele. Egy kis kiképzésre elvittem a Hofräuhausba. Itt van nem messze.

Molly kinyitja az ajtót, és beereszti Casimir konzult. A negyvenes évei közepén jár, erőteljes, elegánsan öltözött férfi, telt arc dús fekete barkóval, erős bajusz, busa szemöldök, haja közepén gondosan elválasztva

MOLLY A férjem nincs itthon. *(El)*

CASIMIR *(anélkül, hogy bárkinek is köszönne, egyenesen Hermannhoz megy)* Mars innen! Ezen a rablótanyán kell megtalálnom téged!

HERMANN Nem kerestél volna itt, ha nem reszketnél az üzleti ügyeid miatt.

CASIMIR *(rátámad)* Hallgatsz el azonnal? Takarodj!

HERMANN *(pisztolyt húz elő)* Ne nyúlj hozzám, papa! Ne nyúlj hozzám! Ha hozzám érsz, agyonlövöm magam!

CASIMIR Majd otthon számolunk.

RASPE Ki hagyná, hogy úgy bánjanak vele, mint egy állattal!

CASIMIR Még azt is eltűrjem, hogy becsméreljenek...

ANNA *(odalép hozzá)* Kérem, uram, ebből nagy baj lehet. Először is, nyugodjon meg maga. *(Hermannhoz)* Legyen okos. Menjen haza szépen a papájával.

HERMANN Nincs mit keresnem odahaza. Azzal sem törődik, ha a sárga földig leiszom magam, mert fogalmam sincs, mivégre vagyok ezen a világon!

ANNA Akkor mondja meg neki nyugodtan, mik a szándékai; de ne fenyegetse az édesapját revolverrel. Adja ide nekem azt a vacakot.

HERMANN Van eszemben!

ANNA Nem fogja megbánni. Ha megnyugszik, visszakapja. Hazugnak tart?

Hermann tétován átadja a pisztolyt

Most kérjen bocsánatot a papájától. Ha csipetnyi tisztelet is van magában, nem várhatja el az édesapjától, hogy ő tegye meg az első lépést.
HERMANN De nem akarok itt elpusztulni!

ANNA Először kérjen bocsánatot. Legyen meggyőződve róla, hogy édesapja utána meg fogja hallgatni.

HERMANN Hát akkor... akkor... bocsánatot... *(Térdre esik, és zokog)*

ANNA *(megpróbálja felállítani)* Szégyellje magát! Nézzen az édesapja szemébe.

CASIMIR Az idegrendszerét az anyjától örökölte.

ANNA Bizonyítsa be a papájának, hogy bizalommal lehet maga iránt. Most menjen szépen haza, és ha már megnyugodott, tárja édesapja elé terveit, kívánságait. *(Kivezeti a fiút)*

CASIMIR *(Raspéhez)* Ki ez a hölgy?

RASPE Két év után most látom újra először. Akkoriban elárusító volt egy boltban a Perusastrassén, Hubernak hívták, ha nem tévedek. De ha többet akar megtudni róla...

CASIMIR Köszönöm. Alászolgája. *(El)*

Molly jön a lakószobából, hogy a reggelizőtálcát kivigye

RASPE Elnézését, asszonyom, valóban van remény arra, hogy a báró úr még ebéd előtt megérkezik?

MOLLY Az isten áldja meg, kérdezze meg tőle! Tőlem ne kérdezzen ilyen ostobaságokat.

ANNA *(visszajön az előszobából. Mollyhoz)* Segíthetek leszedni az asztalt?

MOLLY Miért nem azt kérdezi mindjárt, hogy segíthet-e... *(A tálcát újra leteszi az asztalra)* Tudja, mit? Szedje le az egészet! Nem én ettem róla! *(El a lakószobába)*

RASPE Csodálatosan boldogult a fiúval.

ANNA *(visszaül az íróasztalhoz)* Irigylem a fiút azért az ekvipázsért, amelyen az apja hazafuvarozta.

RASPE Mondja, mi is lett azzal a Werdenfels gróffal aki két évvel ezelőtt az egyik pezsgős vacsorát a másik után adta?

ANNA Az ő nevét viselem.

RASPE Gondolhattam volna. Nagyon kérem, adja át a gróf úrnak legőszintébb szerencsekívánataimat a megválasztása alkalmából.

ANNA Az lehetetlenség.

RASPE Ezek szerint elváltak?

ANNA Igen. Ezek szerint.

Hangok hallatszanak kívülről

Majd máskor elmesélem.

Keith lép be Ostermeier, Krenzl és Grandauer urakkal, mindhárman többé-kevésbé pocakos, csipás müncheni nyárspolgárok. A nyomukban Sascha

KEITH Micsoda pompás dolog, uraim, hogy mindjárt az egyik vezető művésznővel is megismerkedhetnek. Sascha, vidd ki ezt a holmit.

Sascha a reggelizőedényekkel kimegy a lakószobába

(Bemutatja őket egymásnak) Ostermeier sörgyáros úr, Krenzl építési vállalkozó úr és Grandauer úr, vendéglős, a tündérpalota kariatidái... Werdenfels grófné. De hát az önök ideje is szűkre van szabva, első-sorban a tervekre kíváncsiak. *(Felveszi az íróasztalról a terveket, és kiteríti a középső asztalra)*

OSTERMEIER Az idővel csak ne törődjék, tisztelt barátom. Öt perc se nem oszt, se nem szoroz.

KEITH *(Grandauerhoz)* Fogja, kérem. Amit itt látnak, az a nagy koncertterem szétnyitható tetővel, felső világítással, úgyhogy nyáron kiállítóteremnek is használható. Mellette egy kisebb színházterem, amelyet a legmodernebb művészeti műfajjal akarok népszerűvé tenni, tudják, félig amolyan táncterem, félig amolyan halottaskamra. Ami a legmodernebb, az a legolcsóbb és leghatásosabb reklám.

OSTERMEIER Hm... A toilettekről nem feledkezett meg?

KEITH Itt látják a ruhatárakat és a toiletteket, igazán a legcélszerűbb megoldás. És itt, építőmester uram, előlnézetből: a kocsifelhajtó, az oromzat és a kariatidák.

KRENZL Hát szóval én nem szeretnék ottan állni, mint egy kariatida.

KEITH Ugyan már, csak tréfáltam, kedves uram.

KRENZL Mit szólna az öregem, ha ott ágaskodnék szépen kifaragva, mint egy kariatida, és éppen egy tündérpalotában?

GRANDAUER Tudják, nekem, mint vendéglősnek, a legfontosabb az egész történetben az, hogy legyen elég helyem.

KEITH A tervek szerint az egész földszintet az éttermi helyiségek számára tartjuk fenn, kedves Grandauer úr.

GRANDAUER Evés, ivás közben az emberek nem szeretnek úgy összezsúfolódni, mint műélvezet közben.

KEITH Délutáni kávézáshoz, kedves Grandauer úr, rendelkezésére áll a terasz az első emeleten, onnan kitűnő kilátás nyílik az Isar menti parkokra.

OSTERMEIER Még azt szeretném megkérdezni, tisztelt barátom, hogy láthatnánk-e a megnyitó mérleget.

KEITH *(egy iratot húz elő)* Négyezer osztalék, fejenként ötezer, az összesen kerek húszmillió márka. Abból a föltételből indulok ki, uraim, hogy mi fejenként negyven részvényt jegyzünk, és ezt az összeget egyszerűen befizetjük. A rentabilitási kalkuláció, láthatják, uraim, rendkívül alacsonyra szabott.

KRENZL Most még csak az a kérdés, vajon a városi tanács támogatja-e a kérelmünket.

KEITH Ennek érdekében a részvényeken kívül egy bizonyos mennyiségű papírt bocsátunk ki, és ezeknek egy részét a város jótekonysági célokra fordíthatja. Az elnökségi tagok részére a levonások előtti tiszta bevétel tíz százalékát tervezzük tantiémként.

OSTERMEIER Ez így már remek. Többet nem is várhatna az ember.

KEITH A tőzsdét azonban meg kell dolgoznunk. Éppen ezért holnap Párizsba utazom. Mához két hétre pedig megtartjuk az alakuló ünnepséget a briennerstrassei villámban.

Anna összerázkódik

OSTERMEIER De addig az alakuló ünnepségig rá kellene venni Casimirt, hogy ő is társuljon be.

KRENZL Az bizony bölcs dolog lenne. Ha egy Casimir konzul mellettünk áll, a városi tanácsnak egy szava sem lesz.

KEITH Remélem, uraim, hogy még az ünnepély előtt összehívhatunk

egy közgyűlést. Akkor majd kiderül, vajon az önök Casimir konzulra vonatkozó indítványait tekintetbe tudom-e venni.

OSTERMEIER *(kezet fog Keithtel)* Hát akkor kellemes utazást kívánok, kedves barátom. És aztán halljunk magáról Párizsból. *(Meghajol Anna felé)* Ajánlom magamat, tiszteletem.

GRANDAUER Ajánlom magamat; volt szerencsém, szép jó estét kívánok.

KRENZL Legmélyebb hódolatom. Szervusz.

Keith kikíséri az urakat

ANNA *(miután Keith visszajött)* Hogy a csudába jutott az eszedbe, hogy azt az ünnepélyt az én házámban rendezd?

KEITH Olyan estélyi ruhát csináltatok neked Párizsban, amelyben akár hang nélkül is énekelhetsz. *(Raspéhoz)* Öntől pedig, felügyelő úr, elvárom, hogy a három kariatida feleségét az alakuló ünnepségünkön személyisége teljes vonzerejével elbűvölje.

RASPE A hölgyek nem fognak rám panaszkodni.

KEITH *(pénzt ad neki)* Tessék, itt van háromszáz márka. Olyan tűzi-játékot hozok magammal Párizsból, amelyet München városa még nem látott.

RASPE *(elteszi a pénzt)* Ez is az élvhajhásztól származik.

KEITH *(Annához)* Minden élőlényt a tehetségének megfelelően használok fel, és ezért a közelebbi ismerőseimet némi óvatosságra kell intennem Raspe felügyelővel szemben.

RASPE Ha az ember, akárcsak ön, úgy néz ki, mint akit most szedtek le az akasztófáról, akkor nem kunszt becsületes életet élni. Szeretném látni, hol tartana maga az én angyalábrázatommal.

KEITH Én a maga ábrázatával egy hercegnőt vettem volna feleségül.

ANNA *(Raspéhoz)* Ha nem tévedek, önt valamikor francia néven ismer-tem meg.

RASPE Mióta az emberi társadalom hasznos tagja lettem, nem használok francia nevet. Engedje meg, hogy ajánljam magam. *(El)*

ANNA De hát nincs is elegendő személyzetem, hogy nagy vacsorát tudjak neki adni.

KEITH *(kikiált)* Sascha!

SASCHA *(jön a várószobából)* Báró úr?

KEITH Akarsz a kerti ünnepélyen a barátnőmnél felszolgálni?

SASCHA Kész örömmel, báró úr. *(El)*

KEITH Bemutathatom ma neked legrégebb ifjúkori barátomat, Trautenau grófot?

ANNA A grófokkal általában nincs szerencsém.

KEITH Nem tesz semmit. Arra viszont megkérlek, hogy a családi kapcsolataimat ne tárgyald ki vele. Tudod, szigorú moralista természeténél fogva és elvből egyaránt. Vendégszeretetem miatt ma már imába foglalta a nevemet.

ANNA Szentséges ég! Csak nem élvhajhásszá akarja képezni magát?

KEITH Önirónia! Mióta ismerem, állandóan feláldozza magát, azt azonban már nem veszi észre, hogy a keblében két lélek lakozik.

ANNA Ne beszélj! Eddig úgy tudtam, hogy egy embernek egy van, és az is sok. De nem Scholznak hívják?

KEITH Az egyik lelkét Ernst Scholznak, a másikat Trautenau grófnak.

ANNA Köszönöm, nem kérek belőle. Nem akarok olyan emberekkel kezdeni, akik még önmagukkal sincsenek tisztában.

KEITH A tisztaság netovábbja. A világ minden örömet megtagad tőle, hacsak nem kezdi újra előlről az egészet.

ANNA Az embernek mindig egy lépcsővel feljebb kell lépnie.

KEITH Miért vagy úgy feldúlva?

ANNA Amiért ezzel a félelmetes szörnyeteggel akarsz összeboronálni.

KEITH Olyan, mint a ma született bárány.

ANNA Köszönöm szépen! Hogy még ezt a megtestesült szerencsétlenséget is a budoáromban fogadjam!

KEITH Nem értesz. Nem nélkülözhetem pillanatnyilag a bizalmát, és nem akarom kitenni magam a rosszállásának. Ha nem ismer meg téged, nekem annál jobb, legalább nem kell félnem a szemrehányásaitól.

ANNA Ki tudhatja, hol ér véget a számítás!

KEITH Tehát, mit gondolsz?

ANNA Azt hittem, szajhát akarsz belőlem csinálni a barátodnak.

KEITH Föltételezed rólam?

ANNA Csak egy perce mondtad, hogy minden halandót a tehetségének megfelelően használsz fel. És hogy én egy tehetséges szajha vagyok, azt senki sem vonhatja kétségbe.

KEITH *(Atöleli Annát)* Anna... Holnap Párizsba utazom, nem azért,

hogy megdolgozzam a tőzsdét, nem is hogy tűzijátékot vásároljak, hanem mert friss levegőt kell szívnom, ki kell nyújtózkodnom, ha ezt az önbizalmamat és fölényemet nem akarom elveszíteni itt Münchenben. Hát elvinnélek magammal Párizsba, Anna, ha nem jelentenél mindent nekem?... Tudod, Anna, nem múlik el éjszaka, hogy álmomban ne egy diadémot látnék a hajadban? Ha arra kerülne a sor, hogy az égről egy csillagot hozzak le neked, én nem rettennék vissza, megtalálnám az útját és a módját.

ANNA Használj csak fel mint szajhát. Meglátod, hasznot hajtok neked.
KEITH Ebben a pillanatban nem gondolok másra, csak az estélyi ruhára, amelyet Saint-Hilaire-nél fogok elkészíttetni...

SASCHA *(bejön az előtérből)* Egy bizonyos Sommersberg úr szeretné tiszteletét tenni.

KEITH Éreszd be. *(Annához, az estélyi ruhát markírozva)* Csupa ezüst, világos ibolyaszínű selyem, egészen a bokáig omlik, és olyan szorosan összefűzve, elől, hátul oly mélyen kivágva, hogy akár egy csillogó ékszer, úgy fog tündökölni karcsú testeden.

Sommersberg lép be, negyven felé közeledik, mélyen barázdált arc, őszülő és fésületlen haj, szakáll. Vastag télikabát rejti szegényes öltözetét, kopott glaszékesztyűt visel

SOMMERSBERG Az „Egy boldog ember dalainak” írója vagyok. Nem annak látszom.

KEITH Voltam már én is így.

SOMMERSBERG Nem is bátorkodtam volna önhöz fordulni, ha csakugyan nem úgy lenne, hogy két napja nem ettem semmit.

KEITH Ez velem százszor előfordult. Miben segíthetek?

SOMMERSBERG Egy kis csekélységgel... hogy egy szelet kenyeret...

KEITH Többet nem tehetek önért?

SOMMERSBERG Rokkant vagyok.

KEITH De hát még a fele élet ön előtt áll.

SOMMERSBERG Az életemet arra tékoztattam el, hogy megfeleljek a belém helyezett várakozásoknak.

KEITH Hátha talál még egy olyan áramlatot, amely újra kisodorja a nyílt tengerre. Vagy talán aggódik az életéért?

SOMMERSBERG Nem tudok úszni; és itt Münchenben nem nehéz megadnia magát az embernek.

KEITH Mához egy hétre jöjjön el az ünnepélyünkre, a Briennerstrasséra. Ott majd megalapozhatja a legszükségesebb kapcsolatait. *(Pénzt ad neki)* Tessék, itt van száz márka. Úgy gazdálkodjon a pénzzel, hogy arra az estélyre egy elegáns öltönyt is kölcsönözhesen magának.

SOMMERSBERG *(tétován elveszi a pénzt)* Úgy érzem, hogy becsapom önt...

KEITH Magát ne csapja be! Csupán így tehet jót a legközelebbi szegény ördöggel, aki hozzám fordul.

SOMMERSBERG Köszönöm, báró úr. *(El)*

KEITH Ugyan már. *(Miután az ajtó becsukódott, átöleli Annát)* És most, királynőm, irány Párizs!

HARMADIK FELVONÁS

Lámpákkal megvilágított, kertre nyíló terem, amelyből széles üvegajtó vezet a jobb oldali falon magába a kertbe. A fenékfalon lévő középső ajtó az ebédlőre nyílik, amelyben már megterítették. Ha az ajtó kinyílik, az asztal immenső végét látjuk is. A bal oldali falon lévő, függönyvel takart ajtó a játékszobába vezet, amelyen át közvetlenül az ebédlőbe jut az ember. E mellett az ajtó mellett pianínó. Jobbra elöl szekreter, baloldalt, elöl, karosszék, kis asztalka, kanapé stb. Jobboldalt, hátul a sarokban, az ajtó az előtérbe vezet. Az ebédlőben éppen tóosztot mondanak. A poharak összecsendülése közben belép a szalonba a középső ajtón szegényes eleganciával öltözve Sommersberg és frakkban Keith márk

KEITH *(becsukja az ajtót maga mögött)* Feladta a táviratot?

SOMMERSBERG *(papírdarab a kezében, olvassa)* „A müncheni tündérpalota-társaság megalakulása alkalmával tegnap a vidám Isar-parti város előkelőségei egy felettébb hangulatos kerti ünnepségre gyűltek össze Keith márk briennerstrassei villájában. Éjfél utánig élvezték a környező utcák lakói a nagyszerű tűzijátékot. Kívánunk az oly kedvező előjelekkel induló vállalkozásnak”...

KEITH Pompás. Kivel küldjem el a távirdába?

SOMMERSBERG Bizza csak rám! Erre a sok pezsgőre egyenesen jólesik majd friss levegőt szívnom.

Sommersberg kimegy az előszobába, ugyanabban a pillanatban Ernst Scholz lép be frakkban és felöltőben

KEITH Hogy megvárakoztattál!

SCHOLZ Csak azért jöttem, hogy közöljem, nem maradok.

KEITH Mindenki rajtam fog röhögni. Az öreg Casimir már úgyis bennhagyott a pácban. De ő legalább telegrafált, a szerencsekívánatait küldte.

SCHOLZ Nincs mit keresnem az emberek között! Te azért panaszkodsz, hogy kívül vagy a társadalmon, én viszont kívül vagyok az emberiségen.

KEITH Ezek szerint nem élvezed mindazt, amit egy ember csak álmodhat magának?

SCHOLZ Mit élvezek én! A mámor, amelyben kéjelgek, nem tesz különbséget köztem és egy borbélysegéd között. Én azt tanultam, hogy rajongjak Rubensért és Richard Wagnerért. A baj, ami korábban felébresztette a részvéteket, most rútságával egyszerűen elviselhetetlennek tűnik. Még hogy áhítatosan csodáljam táncosnők és akrobatalányok művészi teljesítményét! Csak egy lépéssel lennék tovább! Kizárólag a pénzem miatt tekintenek embernek. Mihelyt ember szeretnék lenni, homlokkommal láthatatlan falakba ütközöm.

KEITH Szóval te a szerencselovagokat irigyled, akik azonnal feltűnnek, ahol feltűnhetnek, és el is tűnnek, mihelyt máshonnan fúj a szél! Akkor ne tőlem koldulj részvétet. A világ átkozottul ravasz bestia, és nem könnyű megvívni vele. Ha csak egyszer is sikerül az embernek, akkor mindenféle bajjal szemben sebezhetetlenné válik.

SCHOLZ Ha ilyen frázisok elégtételül szolgálnak neked, akkor igazán nincs mit keresnem nálad. (*El akar menni*)

KEITH (*visszatartja*) Ezek nem frázisok. Ma semmiféle baj nem foghat ki rajtam. Ahhoz mi túlságosan jól ismerjük egymást, én és a baj. A baj nekem nem más, mint kedvező alkalom, ugyanolyan, mint a többi. A bajból minden szárnak kijut; az a művészet, ha valaki a hasznára tudja fordítani.

SCHOLZ Úgy csüngsz a világon, mint egy szajha a fiúján. Képtelen vagy megérteni, hogy az ember, mint valami dögtől, úgy megundorodhat magától, ha csak önmagáért él.

KEITH Az isten áldjon meg, akkor légy elégedett a te nem e világi pályáddal. Ha egyszer belekóstolsz a földi bűnök és gyarló szenvedélyek tisztítótüzébe, úgy tekintesz majd vissza rám, szegény nyomorult bűnösre, mint egy egyházatyára.

SCHOLZ Lennének csak birtokomban velem született emberi jogaim! Bolyonganék inkább vadállatként a sivatagban, mint hogy minduntalan pusztá létezemért kelljen bocsánatot kérnem! Nem maradhatok. Tegnap találkoztam Werdenfels grófnéval, egyszerűen fogalmam sincs, mivel bántottam meg. Talán akaratlanul is olyan hangot használtam, amelyet a mi Simbánk mellett szoktam meg.

KEITH Több pofont kaptam már nőktől életemben, mint ahány szál

hajam van. De éppen ezért a hátam mögött soha nem csúfoltak ki. SCHOLZ Neveletlen vagyok!... És pont egy olyan asszonnyal, akit őszinte szívvel tiszttelek.

KEITH A magadfajtának, aki fiatal korától kezdve minduntalan lelki konfliktusokba keveredik, csak akkor lesz módja uralkodni a korán, és kormányozni a világot, ha minket, többiekét már odalent falnak a férgek.

SCHOLZ S aztán ott van a kis Simba, aki ma este nálad szolgál föl! Egy ilyen kényes helyzetben a legtapasztaltabb diplomata is csődöt mondana.

KEITH Simba nem ismer téged!

SCHOLZ Attól nem félek, hogy Simba bizalmaskodni fog; attól félek, hogy Simba megsértődik, ha minden ok nélkül egyszerűen átnézek rajta.

KEITH Ugyan már, mivel sérthetnéd meg te Simbát? Simba ezerszer inkább tisztában van a rangkülönbségekkel, mint te.

SCHOLZ A rangkülönbségeket alaposan belém verték. Isten a megmondhatója, ezek azok a béklyók, amelyek közt az ember a magatehetetlenségét a legbiztosabban fölismerheti.

KEITH Talán azt hiszed, nekem semmiféle magatehetetlenséggel nem kell megküzdenem? Vajon én olyan szabályszerűen viselkedem, mint pályájukon a bolygók? Vajon az, hogy a legkeresettebb eleganciával öltözködöm, eltünteti ezeket a plebejus kezeket csak annyira is, mint amennyire egy ostobából lángelmét csinál? Az én tehetségemmel és ezek nélkül a kezek nélkül már régen sokkal nagyobb hírnévnek örvendhetnék az emberi társadalomban. Na, most gyere, jobb lesz, ha a felöltődöt a szomszéd szobában hagyod.

SCHOLZ Eressz el! Ma egyetlen szót sem tudnék váltani a grófnéval.

KEITH Akkor a két elvált asszonyra bizlak, ők hasonló konfliktusban szenvednek, mint te.

SCHOLZ Egyszerre kettőre?

KEITH Még egyik sem múlt el huszonöt éves, érett szépség mind a kettő, ősi északi nemesség, elveikben pedig olyan hipermodernekek, hogy mellettük én középkori mordálynak tetszem.

SCHOLZ Azt hiszem, nem sok hiányzik, hogy belőlem is modern ember legyen.

Scholz kimegy a játékszobába; Keith ki akarja kísérni, de ugyanabban a pillanatban Saranieff lép be az előszobából

SARANIEFF Mondja, hagytak nekem is valamit?

KEITH Kérem, odakint tegye le a köpenyét... Egész nap nem ettem egy falatot sem.

SARANIEFF Manapság az ember mindenholnan elkésik. De először valami fontosat kell magától megkérdeznem.

Saranieff felakasztja a köpenyét az előszobában; közben bejön Sascha frakkban és térdnadrágban, kezében teli pezsgősvödörrel; a játékszobából jön, és az ebédlő felé tart

KEITH Sascha! Ha megkezded a tűzijátékot, a nagy mozsárágyúra vigyázz! A pokol szabadul el belőle.

SASCHA Nem félek, báró úr! *(Kimegy az ebédlőbe, az ajtó becsukódik utána)*

SARANIEFF *(visszajön az előszobából)* Van pénze?

KEITH Éppen most adott el egy képet. Minek küldtem el magához ifjúkori barátomat?

SARANIEFF Mit kezdjek egy kifacsart citrommal? Maga már mindenéből kifosztotta! Három napig kell várnia, amíg egy fillért is fizetni tud.

KEITH *(egy bankjegyet ad neki)* Tessék! Itt van ezer márka!

Az ebédlőből egy kis tálcával, rajta félig üres boros poharakkal Simba lép be. Igazi müncheni lány, üde színek, könnyű léptek, dús vörös haj, izléses fekete ruha, fehér kötényke

SIMBA A kereskedelmi tanácsos úr szeretné felköszönteni a báró urat.

Keith felvesz egy poharat, s a nyitott ajtón át a vacsoraasztalhoz megy. Simba a játékterembe távozik.

KEITH Hölgyeim és uraim! A ma esti ünnepség egész München számára egy minden eddigit fölülmúló, ragyogó korszak kezdetét jelenti.

A művészetek olyan csarnokát hozzuk létre, amelyben a világ valamennyi művészete baráti otthonra fog találni. Ha a vállalkozásunk mindenütt csodálatot ébresztett, ne feledjék el, hogy erre a csodálatra az igazi nagy siker fogja feltenni a koronát. Ūríttem poharam arra az életerőre, mely Münchent a művészetek városává avatja, ūríttem poharam a müncheni polgárság és a szépnem egészségére!

A pohárcsendülés közepette Sascha jön ki az ebédlőből, becsukja maga mögött az ajtót, és a játékszobába távozik. Ugyaninnen Simba érkezik egy sajtóharanggal, és az ebédlő felé tart

SARANIEFF (*feltartóztatja*) Simba! Megvakultál? Hát nem látod, Simba, hogy a te élvhajászod a legjobb úton van ahhoz, hogy kibújjon a hálóból, és ennek a perusastrassei grófnőnek essen áldozatul?

SIMBA No és akkor mi van? Eridj, ülj asztalhoz!

SARANIEFF A kariatidák alá fogok ülni. Simba! Hagyod, hogy az a sok szép pénz, ami az élvhajásznak a zsebében lapul, ennek az örült Keith márkinak ūsse a markát?

SIMBA Menj az utamból. Föl kell szolgálnom!

SARANIEFF A kariatidák már nem kérnek sajtót. Már a szájukat törülgetik (*A sajtóharangot az asztalra teszi, és a térdére ūlteti Simbát*)

Simba! Hát már semmit sem érzel irántam? Hát elnézed, hogy a márkitól kolduljak húsz márkákat, miközben te első kézből kapod a ropogós ezreseket?

SIMBA Köszönöm szépen. Engem még soha életemben nem szekáltak annyit, mint a részvétével ez az élvhajász, hogy az isten akárhova tegye. Azt akarja bemesélni, hogy én a civilizáció mártírja vagyok. Hallottál már ilyet? Én, mint a civilizáció mártírja! Meg is mondtam neki: mondja ezt azoknak a társasági hölgyeknek, ezt mondtam neki. Azok örülnek majd, ha a civilizáció mártírjainak nevezi őket. Mikor éppen pezsgőt iszok, meg jól érzem magam, meg szórakozok, akkor arról papol, hogy én a civilizáció mártírja vagyok.

SARANIEFF Simba! Ha én a te helyedben volnék, és ilyen tehetséges lennék, ez az élvhajász minden nyirkos pillantásáért egy ősi kastélyllyal kárpótolt volna.

SIMBA Akkurátusan megfelelt. Azt kérdi tőlem: miért született ő fér-

finak? Mintha bolygó kísértet lenne ezen a világon! Kérdezem én a férfiaktól, miért vagyok én nő?

SARANIEFF És az nem érdekel, hogy az átkozott előítéleteid miatt ötvenmillió csúszik ki a zsebünkből?

SIMBA Ó, azok a milliók! Mióta ismerem, csak egyetlenegyszer láttam nevetni ezt az élvhajhászt. Azt mondtam neki, ennek az élvhajhásznak, hogy tanuljon meg biciklizni. Képzeld, megtanult! Én is vele kerekeztem Schleissheimbe, s mikor az erdőben jártunk, kitört a zivatar, hogy azt hittem, itt a világ vége. No akkor először, mióta ismerem, elkezdett nevetni. De hogy nevetett! Na, mondom, most már igazi élvhajhász vagy! Ahányszor villámlott, annyiszor nevetett. Minél többet villámlott, mennydörgött, annál örültebben nevetett. Na menj, mondom neki, állj az alá a fa alá, abba biztos belecsap a villám. Engem nem csap agyon a villám, mondja erre, és csak nevet, nevet.

SARANIEFF Simba! Simba! Te örgrófné lehetnél!

SIMBA Köszönöm, nem kérek belőle! Szociáldemokrata inkább tudnék lenni. Világmegváltás, az emberiség boldogítása, az nekik a specialitásuk. Nem, nem való vagyok én szociáldemokratának se. Azok nekem túl erkölcsösek. Ha egyszer kormányra kerülnek, vége lesz a pezsgős vacsoráknak. Mondd, nem láttad a szívszerelmemet?

SARANIEFF Még hogy nem láttam-e? Hisz én vagyok a te szívszerelmed.

SIMBA Bármikor megjöhet! Mindenesetre vigyáznom kell, nehogy leigya magát, mert máskülönben a márki nem nyeri meg az új tündérpalotájának.

Az előtérből Sommersberg lép elő

Na, itt van e! Hol az istenbe bujkáltál?

SOMMERSBERG Táviratot adtam föl az újságoknak.

SARANIEFF És megnyílnak a sírok! Sommersberg! Nem szégyenli magát? Feltámad a halottaiból, és a tündérpalota titkára lesz?

SOMMERSBERG (*Simbának sokatmondóan*) Ez az angyal a világot adta vissza nekem.

SIMBA Ne túlozzunk, szívecském! Eljön hozzám, megkérdezi tőlem, honnan szereztem pénzt. Eridj a Keith márkihoz, mondom neki.

Ha nincs neki, akkor egész Münchenben egy pfenning sem üti a markodat.

RASPE (*a játékteremből jön a lehető legelegánsabb estélyi öltözékben, a mellén, kis láncon, kitüntetés*) Simba! Egyszerűen skandalum, hogy az egész társaságot megvárakoztatja a sajttal.

SIMBA (*fogja a sajtharangot*) Jesszuskáám, máris jövök.

SARANIEFF Maga csak maradjon azoknál a vén satrafáknál, ott a helye!

SIMBA (*belekarol Raspéba*) Hagyja békén ezt a fiút! Örülnének maguk ketten, ha együttvéve olyan jól állnának, mint ő!

SARANIEFF Simba! Te egy született szajha vagy.

SIMBA Mi vagyok én?

SARANIEFF Egy született szajha.

SIMBA Mondd még egyszer!

SARANIEFF Született szajha vagy!

SIMBA Nem. Én nem vagyok született szajha. Én egy született sajt-kukac vagyok. (*Raspéval el a játékszobába*)

SOMMERSBERG Én diktálom neki a szerelmes leveleit.

SARANIEFF Ezek szerint önnek is köszönhetem légváraim szétrombolását.

Sascha jön be a játékszobából, kezében lámpa

Uram, teremtöm, de kicsípted magad! Te is egy grófnőt akarsz feleségül venni?

SASCHA Megyek, beindítom a tűzijátékot. Ha elsütöm a nagy mozsár-ágyút, lesz nagy hasra esés! A márki úr azt mondja, egy egész pokol szabadul el belőle. (*El a kertbe*)

SARANIEFF A gazdája fél, hogy netán maga is a levegőbe repül, ha a mozsárágyúját ő süti el. A szerencse azonban tudja, miért nem hagyja cserben! Mihelyt nyeregben van, úgy agyonhajszolja a lovat, hogy a bordáin semmi hús nem marad.

Kinyílik a középső ajtó, és az ebédlőből jönnek kifelé a vendégek

Jöjjön, Sommersberg, isteni Simbánk most majd fejedelmi lakomát szolgál fel nekünk.

A vendégek beözönlenek a szalonba ; elől Raspe, Ostermeierné és Krenzlné között, utánuk Keith Ostermeierrel, Krenzllel és Grandauerral, majd Zamrjaki Rosenkron és Totleben bárónéval, végül pedig Scholz és Anna. Saranieff és Sommersberg az ebédlőben asztalhoz ülnek

RASPE Meghívhatom a hölgyeket egy csésze pompás feketekávéra?

OSTERMEIERNÉ Magánál elragadóbb gavallér nincs egész Dél-Németországban.

KRENZLNÉ Magától a királyi lovarda legelőkelőbb urai is példát vehetnének.

RASPE Esküszöm, ez életem legboldogabb pillanata. *(A két hölgyel kimegy a játékszobába)*

OSTERMEIER *(Keithhez)* Hát tudja, mindenképpen szép volt az öreg Casimirtól, hogy elküldte azt a táviratot. De látja, tisztelt barátom, ez az öreg Casimir óvatos duhaj.

KEITH Nem számít, nem számít! Az első közgyűlésünkön az öreg Casimir is ott lesz. Parancsolnak az urak egy csésze kávé?

Ostermeier, Krenzl és Grandauer kimennek a játékszobába

ROSENKRON BÁRÓNÉ *(Keithhez, aki az urak után készül)* Ígérje meg, márki, hogy táncosnőt farag belőlem a tündérpalotának!

TOTLEBEN BÁRÓNÉ Belőlem pedig műlovarnót!

KEITH Megesküszöm, istennőim, hogy önök nélkül nem fogom megnyitni a tündérpalotát. De mi van magával, Zamrjaki? Halálsápadt...

ZAMRJAKI *(cingár, alacsony kis zenész, hosszú fekete elválasztott haj, lengyel akcentussal beszél)* Éjjel-nappal a szimfónián dolgozom, enyémén. *(Leül Keith mellé)* Engedje meg, márki úr, hogy megkérjem, hadd adni nekem húsz márka előleg a karmesteri gázsimból.

KEITH A legnagyobb örömmel. *(Pénzt ad neki)* Nem tudna bemutatni már valamit az egyik tündérpalotai koncertemen az új szimfóniájából?

ZAMRJAKI Eljátszom a scherzót. A scherzónak nagy sikere lenni.

ROSENKRON BÁRÓNÉ *(a kertbe vezető üvegajtónál)* Hihetetlen ez a fényözön! Nézd csak, Martha! Jöjjön, Zamrjaki, kíséren ki minket a kertbe.

ZAMRJAKI Máris jövök, hölgyeim, máris jövök.

Rosenkron és Totleben báróné kimennek a kertbe

KEITH (*utánuk megy*) Ördög és pokol, gyermekeim, ne menjetek közel a nagy mozsárágyúhoz. Meg van töltve a legpompásabb rakétámmal. (*El a kertbe*)

Simba becsukja az ebédlő ajtaját. Anna és Scholz egyedül maradnak a szalonban

ANNA El nem tudom képzelni, miért nehezteltem volna meg magára tegnap. Nem valamelyik másik hölgygel volt tapintatlan?

SCHOLZ Ez teljesen ki van zárva. De látja, én olyan szerencsés vagyok, mint az az ember, aki gyerekkorától börtönben volt, és most először szippant friss levegőt az életében. Ezért kételkedem szinte valamennyi lépésemben, ezért reszketek a szerencsémért.

ANNA Igazán csábító dolog elképzelni, hogy az ember az életét sötétben és lehunyt szemmel élvezze.

SCHOLZ Tudja, grófnő, ha sikerül az életemet mindenki számára hasznossá tennem, akkor nem mondhatok majd elegendő hálát a teremtőnek.

ANNA Én eddig azt hittem, hogy maga itt Münchenben élvhajhásszá óhatja képeztetni magát.

SCHOLZ Ez az én úgynevezett képzésem csak eszköz, nem cél. Erről biztosíthatom. És emiatt ne tartson képmutatónak! Ó, olyan sok jó van, amiért küzdeni kell ezen a világon. Meg fogom találni a helyemet. Mennél sűrűbben záporoznak a csapások, annál drágábbnak érzem az életet, amely mindmáig kimondhatatlanul terhes volt nekem. És egy dologban mind biztosabb vagyok: ha sikerül végül is embertársaimnak hasznára lennem, azt soha nem fogom érdememnek tekinteni. Vezessen az utam lefelé vagy felfelé, csak a kegyetlen, könyörtelen önfenntartási ösztönnek fogok engedelmeskedni.

ANNA Talán minden híres emberrel az történik, hogy csak azért lesz híres, mert a velünk, a mindennapi halandókkal való érintkezés egyszerűen az idegeire megy.

SCHOLZ Megint félreért, grófnő. Mihelyt tevékenységi köröm megtaláltam, a társadalom legszerényebb, leghálásabb tagja leszek. Itt

Münchenben azzal kezdtem, hogy megtanultam kerékpározni. Közben úgy éreztem, hogy kora gyerekkorom óta szinte semmit sem láttam a világból. Minden egyes fa, minden egyes patak, a hegyek, az ég – az egész olyan volt, akár egy kinyilatkoztatás, amelyről egy másik életben egyszer már sejtelmem volt. Elvihetném egyszer egy kerékpártúrára? ANNA Holnap hét óra megfelel önnek? Vagy talán nem szeret korán kelni?

SCHOLZ Holnap reggel hétkor. Úgy látom az életemet, mint egy végtelen tavaszi tájat, amely kitárul a szemem előtt.

ANNA De ne várákoztasson hiába.

Zamrjaki, Rosenkron és Totleben báróné jönnek vissza a kertből. Simba a játékteremből érkezik.

ROSENKRON BÁRÓNÉ Huh, hideg van... Martha, magunkkal kell vinnünk a kendőnket. Nem játszana egy kánkánt, Zamrjaki? (*Scholzhoz*) Tud kánkánt táncolni?

SCHOLZ Nagyon sajnálom, asszonyom, nem.

ROSENKRON BÁRÓNÉ (*Totleben bárónéhez*) Akkor táncoljunk együtt!

Zamrjaki leül a zongorához, és belekezd egy keringőbe

Ez magának kánkán, karmester úr?

ANNA (*Simbához*) De maga, ugye, tud keringőzni?

SIMBA Ha a nagyságos asszony parancsolja...

ANNA Jöjjön.

A két báróné, Anna és Simba keringőznek

ROSENKRON BÁRÓNÉ Tempó, tempó!

Keith jön vissza a kertből, és egymás után eloltja a lámpákat, úgyhogy a szalon szinte teljesen sötétbe borul

ZAMRJAKI (*bosszúsan abbahagyja a játékot*) Minden taktusról a szimfónia enyém jut eszembe.

TOTLEBEN BÁRÓNÉ Miért lett egyszerre ilyen sötét?

KEITH A rakétáimnak így nagyobb hatása lesz. *(Kinyitja a játékszoba ajtaját)* Szabad kérnem, hölgyeim és uraim...

Raspe, Ostermeier és a felesége, valamint a Krenzl házaspár bejönnek a szalonba. Simba el

Van szerencsém közölni önökkel, hogy még a jövő hét folyamán megtartjuk első tündérpalotai koncertünket, amely nagy reklámot jelent majd ügyünknek a müncheni publikum körében. Werdenfels grófné ezen az estén néhány modern dallal ismertet meg bennünket. Zamrjaki karmester úr pedig maga fogja vezényelni „A brahmin bölcsessége” című szimfonikus költeményének néhány részletét.

Általános tetszésnyilvánítás. A kertben sísteregve felszáll egy rakéta, és vörös csillogásba vonja a szalont. Keith kikapcsolja a villanyvilágítást, és kinyitja az üvegajtót

A kertbe, hölgyeim és uraim. Fáradjanak a kertbe, ha valamit látni akarnak.

Miközben a vendégek elhagyják a szalont, újabb rakéta száll fel. Keith is utánuk akar menni, de Anna megállítja. A szín változatlanul sötét

ANNA Hogy merted bejelenteni, hogy én is fellepek a koncerteden?

KEITH Ha arra vársz, hogy a tanárnőd nyilvános fellépésre érettnek mondjon, akkor megöregedhetsz, megöszülhetsz anélkül, hogy egy hangot is énekeltél volna. *(Leül az egyik karosszékre)* Végre, végre! Véget ért a nyaktörő kötélranc. Tíz éven át pazaroltam az erőmet, hogy el ne veszítsem az egyensúlyomat. Mától az út felfelé visz.

ANNA Honnan vegyem azt az arcátlanságot, hogy az én énektudásommal a müncheni közönség elé lépjek?

KEITH Nem te akartál két év alatt Németország első Wagner-énekesnője lenni?

ANNA Csak tréfáltam.

KEITH Ebben nem vagyok olyan biztos.

ANNA Más koncerteket hónapokig készítenek elő.

KEITH Nem azért vállaltam magamra annyi, de annyi nélkülözést életem során, hogy másokhoz igazodjak. Akinek nem tetszik az énektudásod, azt majd elkápráztatja csodálatos párizsi kosztümöd.

ANNA Ha a többiek is a te szemeddel néznének!

KEITH Majd kapnak tőlem jó szemüveget.

ANNA Ábrándképeket látsz, mihelyt engem nézel. Éppúgy túlbecsülsz a megjelenésemet, mint a művészetemet.

KEITH (*felugrik*) Még soha nem gyanúsítottak azzal, hogy túlbecsülöm az asszonyokat, de téged első pillantásra azonnal felismertelek. Nem csoda, hogy két világrészen csak téged kerestelek tíz éven át. Találkoztam is veled többször, de aztán vagy egy olyan bandita karjai közé kerültem, amelyen én vagyok, vagy én zsugorodtam úgy össze, hogy semmi praktikus célja nem lett volna, hogy a fénykörödbe lépjek.

ANNA Ha beleőrülsz, mert annyira szeretsz, az már indok arra, hogy egész München rajtam ne vessen?

KEITH Más asszonyok miattam egészen más dolgokat is elviseltek.

ANNA Én azonban nem bolondultam beléd.

KEITH Mindegyik ezt mondja! Nyugodj meg, szerencséd kikezdzhetetlen. Az első fellépésedhez szükséges elfogulatlanságot majd én beléd töltöm – még ha töltött pisztollyal kell is hogy magam előtt tereljelek.

ANNA Ha úgy bánsz velem, mint egy állattal, akkor hamarosan vége köztünk mindennek.

KEITH Bízz bennem, bízz abban, hogy olyan ember vagyok, aki pokolian komolyan veszi az életet. Ha szeretek is pezsgőben fürdeni, úgy tudok lemondani mindenfajta élvezetről, mint kevesen mások. De nem bírnék három napot úgy elviselni az életemből, hogy közben egy lépéssel se jussak közelebb a végső célhoz.

ANNA Ideje volna már, hogy végre célba érj!

KEITH Azt hiszed, Anna, megrendezem ezt a koncertet, ha nem volnék makacsul meggyőződve róla, hogy kirobbanó sikert fogsz aratni? Hadd mondjak neked valamit: én hívő ember vagyok...

A kertben sisteregve felszáll egy rakéta

...semmiben sem hiszek olyan feltétlenül, mint abban, hogy fáradozásunk és önfeláldozásunk még itt, ebben a világban elnyeri méltó jutalmát.

ANNA De azon az áron, hogy az ember agyonhajszolja magát, mint te.

KEITH Ha nem mi, hát majd a gyermekeink.

ANNA De hiszen nincs is gyereked!

KEITH Te majd megajándékozol velük, Anna... Olyan gyerekekkel, akik tőlem örökölték az észet, és szép, egészséges testük, finom, arisztokratikus kezük van. Ezért királyi otthont építetek neked, amilyen a magadfajta nőnek kijár. És olyan férjet adok melléd, akinek hatalmában áll minden kívánságodat teljesíteni, amit csak kiolvashat a nagy fekete szemedből. (*Ahítattal megcsókolja*)

A kertben petárda robban, néhány pillanatra sötétpiros fénybe vonja kettőjüket

Menj le a kertbe! A kariatidák már alig várják, hogy az isteni képmás előtt térdet hajthassanak.

ANNA Te nem jössz?

KEITH (*két lámpát felgyújt, a szalon most homályos fényben látszik*) Gyorsan írok még egy újságcikket a koncertünkről. A cikknek holnap reggel kell megjelennie. Már most szívből gratulálok nagyszerű sikeredhez.

Anna kimegy a kertbe. Keith leül az asztalhoz, és leír néhány szót. Fején tarka sállal Molly Griesinger siet be feldúltan és ingerülten az előszobából

MOLLY Beszélnem kell veled.

KEITH Amennyit csak akarsz, gyermekem. Egyáltalán nem zavar. Mondtam neked, hogy nem fogod otthon egyedül kibírni.

MOLLY Imádkozom az Istenhez, hogy valami szörnyű baj érjen bennünket. Mert már csak az menthet meg.

KEITH Miért nem jöttél velem, amikor kértelek rá?

MOLLY (*összeszedi magát*) Ebbe a társaságodba?

KEITH Mi ketten ebből a társaságból élünk. De te nem bírod elviselni, hogy az én gondolataim itt járnak, és nem odahaza.

MOLLY Csodálkozol? Nézd, mikor ezek között az emberek között vagy, egészen más ember lesz belőled. Valaki, akit sohasem ismertem, sohasem szerettem, aki miatt egyetlen lépést sem tettem volna, és pláne nem áldoztam volna föl érte az otthonomat, a családomat, a boldogságomat, mindenemet. Te olyan jó vagy, olyan nagy, olyan szeretetre méltó. De ezek között az emberek között, az én szememben legalábbis, rosszabb vagy a halálnál.

KEITH Menj haza, és öltözz föl valahogy; Sascha veled megy. Ma este nem szabad egyedül maradnod.

MOLLY Éppen ahhoz van kedvem, hogy kirittyentsem magam. Űzelmeid megrémítenek, mintha holnap a világ omolna össze. Úgy érzem, hogy valamit tennem kéne, bármit, hogy ezt a szörnyűséget elhárítsam a fejünk fölül.

KEITH Tegnap óta évi százezer márka a jövedelmem. Nem kell többet aggódnod, hogy éhen halunk.

MOLLY Ne gúnyolódj! Még hogy én viszlek a bűnbe! Nem is merem kimondani, mitől félek.

KEITH Akkor mondd meg, mit tehetek, hogy megnyugtassalak. Azonnal megteszem.

MOLLY Gyere velem. Gyere el innen, erről a rablótanyáról, ahol mindenki azon mesterkedik, hogy téged tönkretegyjen. Panaszkodtam ezeknek az embereknek rád, szidtalak nekik, ez igaz, de csak azért, mert a te gyermeki vakságodat már képtelen voltam nézni. Ostoba vagy. Igen, ostoba. A legközönségesebb, a legaljasabb szélhámós is lóvá tehet, és hagyod engedelmesen, hogy lenyisszantsák a nyakadat.

KEITH Még mindig jobb, gyermekem, az igazságtalanságot eltűrni, mint cselekedni.

MOLLY Ha tudnád, ha tudnád!... De azok vigyáznak, nehogy kinyíljon a szemed. Ezek az emberek körbehízelegnek, hogy az isten tudja, micsoda csodálatos, furfangos diplomata vagy. Tehetik, a hiúságod netovábbja az, hogy csakugyan az légy! És közben szépen, hidegvérrel rácsavarják a kötelet a nyakadra.

KEITH Mi az a szörnyűség, amitől annyira félsz, Molly?

MOLLY (*nyöszörögve*) Nem tudom elmondani. Nem tudom kimondani.

KEITH Nagyon kérek, mondd meg, aztán majd te is nevetsz rajta.
MOLLY Attól félek... Attól félek...

Tompa dörrenés hangzik a kertből, Molly felkiált, megroggyan a térde

KEITH (*feláll*) Ez volt a nagy mozsárágyú. Meg kell nyugodnod. Gyere, igyál egy pohár pezsgőt, aztán majd együtt nézzük a tűzijátékot.

MOLLY Bennem két hete folyik ez a tűzijáték, itt benn a zsigereimben. Párizsban voltál! És kivel voltál Párizsban?... Esküszöm az élő Istenre, soha nem reszketek érted, soha nem teszek szemrehányást, ha most velem jössz.

KEITH (*megcsókolja*) Szegény kicsikém.

MOLLY Alamizsna?... Jó, jó, megyek már...

KEITH Itt maradsz. Mit képzelsz? Töröld le a könnyeidet, valaki jön föl a kertből.

MOLLY (*szenvedélyesen átöleli és csókolja*) Te drága, te nagy, te jó. (*Nevetve kibontakozik az ölelésből*) Csak éppen látni akartalak ma itt, ebben a társaságban. Tudod, én egy kicsit... (*Süstit mutat a homloka előtt*)

KEITH (*megpróbálja visszatartani*) Itt maradsz, kislány...

Molly kiviharzik az előszobaajtón. Scholz lép be bicegve, egyik keze a térdén, az üvegajtón érkezik a kertből

SCHOLZ (*nagyon kedélyesen*) Kérek, ne ijedj meg. Oltsd le a lámpákat, hogy kívülről ne lássanak. Senki a társaságból nem vett észre semmit. (*Odavánszorog egy székhez, lassan leül*)

KEITH Mi történt veled?

SCHOLZ Először oltsd el a villanyt. Semmi különös. A nagy mozsárágyú felrobbant. Egy darabja eltalálta a térdkalácsomat.

KEITH (*eloltja a lámpákat, a szín sötét*) Ilyen is csak veled történhet!

SCHOLZ (*lelkesen*) A fájdalmak már enyhülnek is. Hidd el, én vagyok a legboldogabb teremtmény Isten ege alatt! A holnap reggeli kerékpártúrára Werdenfels grófnővel most nem fogok tudni elmenni. De kit

érdekel? (*Diadalmasan*) Legyőztem a gonosz szellemeket. A boldogság itt van tőlem karnyújtásnyira! Az életé vagyok. Mától fogva más ember vagyok...

Egy rakéta száll föl a kertben, és Scholz arcát sötétvörös fénybe vonja

KEITH Az ördög tudja... Talán ha most találkozunk újra, nem is ismernek rád.

SCHOLZ (*felugrik a székből, és fél lábon körbetáncol a szobában, közben a másik térdét fogja*) Tíz évig kiközösítettnek éreztem magam. Száműzöttnek! Ha most elgondolom, hogy mindez csak álom volt! Mindez csak álom! Csak álom!

NEGYEDIK FELVONÁS

Werdenfels grófnő kertre nyíló termében óriási babérkoszorúk fekszenek a karosszékeken; pompázatos virágcsokor áll az asztalon egy vázában. Anna csinos reggeli köntösben éppen Raspe felügyelővel és Hermann Casimirral beszélget. Délelőtt van

ANNA *(színes levélpapírt van a kezében. Hermannhoz)* Magának pedig, fiatal barátom, köszönöm a szép verset, amelyet tegnap este az első tündérpalotai koncertünk után írt hozzám. Köszönöm a szép virágokat is. *(Raspéhoz)* Öntől azonban nagyon különösnek találom, kedves uram, hogy éppen ma reggel hozza nekem ezeket a képtelen híreket barátjáról és jótevőjéről.

RASPE Keith márki nem a barátom és nem a jótevőm. Két évvel ezelőtt megkértem, hogy ügyemben mint pszichiáter szakértő tanúskodjon. Másfél év börtönt úsztam volna meg. Erre meglépett, elszelelt Amerikába egy tizenöt éves bakfissal.

Ízléses szobalányruhában Simba lép be az előszobából, és átad Annának egy névjegyet

SIMBA Az úr a tiszteletét szeretné tenni.

ANNA *(Hermannhoz)* Jézus Mária, az édesapja!

HERMANN *(riadtan Raspéra pillant)* Honnan sejtette az apám, hogy önnél vagyok?

RASPE Tőlem semmi esetre sem.

ANNA *(elhúzza a játékszobát elválasztó függőnyt)* Menjen ide be! Majd elküldöm valahogy.

Hermann el a játékszobába

RASPE Azt hiszem, legjobb, ha én is ajánlom magam.

ANNA Igen, megkérném rá.

RASPE *(meghajol)* Asszonyom! *(El)*

Simba bevezeti Casimir konzult, aki a nyomában jövő lakájtól elvesz egy virágcsokrot. Simba el

CASIMIR (*átadja a virágot*) Engedje meg, asszonyom, hogy tegnapi sikeréhez szívből gratuláljak. Első fellépése egész Münchent lázba hozta; de egyetlen hallgatójára sem lehetett nagyobb hatással, mint rám.

ANNA Ha így van, akkor is végtelenül csodálkozom, hogy ezt személyesen közli velem.

CASIMIR Volna egy kis ideje a számomra? Egy teljesen gyakorlati kérdéstről lenne szó.

ANNA (*helyel ktnálja*) Véleményem szerint ön rossz helyen kereskedik.

CASIMIR (*miután mindketten leültek*) Majd meglátjuk. Azt akarom megkérdezni, nem akar-e a feleségem lenni.

ANNA Hát ezt meg hogy értsem?

CASIMIR Azért vagyok itt, hogy szót értsünk. Engedje meg, hogy előre leszögezzem: ígéretes művészi karrierjéről, mely tegnap nyílt meg ön előtt, le kellene mondania.

ANNA Nem gondolta meg ezt a lépését.

CASIMIR Az én koromban, asszonyom, az ember nem tesz meggondolatlan lépéseket. Talán majd később, vagy már korábban. Örülnék, ha a tudomásomra hozná, hogy vannak-e más aggályai is.

ANNA Tisztában van azzal, hogy ilyen nyilatkozatokra egyszerűen nem vagyok képes válaszolni?

CASIMIR Persze hogy tisztában vagyok. Én arról az esetről beszélek, ha ön magáról és a jövőjéről teljesen szabadon dönthet.

ANNA Ebben a pillanatban a lehetőségét sem tudom elképzelni, hogy ilyen eset valaha is előfordulhat.

CASIMIR Tudja, ma én vagyok München legtekintélyesebb embere. De lehet, hogy holnap már rács mögött ülök. A legjobb barátomtól sem veszem zokon, ha megkérdezi tőlem, hogy egy ilyen végzetes esetben majd hányadán is álljon velem.

ANNA És a feleségétől rossz néven venné, ha ugyanezt kérdezné magától?

CASIMIR A feleségemtől igen, a szeretőmtől soha. Én azonban nem kívánok most választ öntől. Arról az esetről beszélek, ha önt cserben-

hagyják, vagy úgy adódik, hogy a kötelezettségének vége; röviden szólva, ha ön nem tudja, mihez kezdjen magával.

ANNA Tehát akkor a feleségének akar?

CASIMIR Ezt bizonyára örültségnek tartja; szerénysége csak a becsületére válik. Ám erről az ember csak önmagának tartozik számadással. Talán tudja, hogy két kiskorú gyermekem van otthon, lányok, az egyik három-, a másik hatéves. Amint elképzelheti, más okok is arra indítottak... Ami önt illeti, hogy maga miatt várakozásaimban nem kell majd csalódnom, azért jót állok... még maga ellenére is.

ANNA Csodálom az önbizalmát.

CASIMIR Teljesen rám bízhatja magát.

ANNA De a tegnapi esti siker után! Úgy látszott, mintha a müncheni közönséget valami új, más lélek szállta volna meg.

CASIMIR Higgye el, őszintén irigylem a tündérpalota megalapítóját kiváló szimfóniáért. És mindenekelőtt muszáj elmondanom, micsoda remek ízléssel választotta ki tegnapi kosztümjét. Olyan előkelővé és magabiztossá tette, alakját olyan előnyösen kiemelte, hogy megvallom, alig tudtam kellő figyelemmel követni énekesnői előadását.

ANNA Egy percig se higgye, hogy túlbecsülöm a tapsot, amely produkciómát fogadta.

CASIMIR Egyáltalán nem rónám fel önnek; de a tanárnője azt mondja nekem, hogy egy ilyen siker, mint az öné tegnap este, sok embert romlásba döntött már. És még valamit ne felejtsem el: mi lenne a legünnepelebb énekesnővel a színpadon, ha a gazdag emberek nem éreznék erkölcsi kötelességüknek, hogy meghallgassák. Bármily kápráztatónak lássék is néha a gázsi, a valóságban mindig csak alamizsna, amiből ezek az emberek élnek.

ANNA Szinte megdermedtem a kedvező fogadtatástól, amellyel a közönség valamennyi számot honorálta.

CASIMIR *(feláll)* Kivéve annak a bizonyos Zamrjaki úrnak a szerencsétlen szimfóniáját. Mindamellet nem kételkedem, hogy haladnunk kell a korrallal, hogy azt a lármát, amelyet Zamrjaki úr produkált, valami isteni kinyilatkoztatásnak kell tekintenünk. Menjen a világ a maga útján, reméljük a legjobbat, és legyünk elkészülve a legrosszabbra. Engedelmevel, ajánlom magamat, asszonyom. *(El)*

Anna mindkét kezével a halántékát fogva a játékszobához megy, elhúzza a függönyt, és visszalép

ANNA Kijöhet.

Hermann Casimir kilép a játékszobából

HERMANN Ki gondolta volna, hogy egyszer még ilyen élményben lesz részem?

ANNA Most siessen, hogy az apja otthon találja.

HERMANN *(észreveszi a második virágcsokrot)* Ő hozta? Úgy látszik, ezt tőle örököltem. Ő bezzeg nem verte magát akkora költségbe, mint én.

ANNA Honnan veszi a pénzt ezekhez az őrült kiadásaihoz?

HERMANN *(sokatmondóan)* Keith márkitól.

ANNA Nagyon kérem, most már menjen. Másnapos. Sokáig kocsmázott tegnap este?

HERMANN Segítettem annak a zeneszerzőnek, Zamrjakinak az életét megmenteni.

ANNA És ezt tisztos foglalkozásnak tartja?

HERMANN Tud jobbat?

ANNA Nagyon szép magától, hogy nyílt szívvel közeledik a szerencsétlenekhez, de nem szabadna azzal az emberrel egy asztalnál ülnie. A baj ragadós.

HERMANN *(sokatmondóan)* Ugyanezt mondta Keith márki is.

ANNA Menjen! Nagyon kérem!

Az előszobából Simba jön be, kezében névjegykártya

SIMBA Az úr szeretné a tiszteletét tenni.

ANNA *(olvassa a kártyát)* „A délnémet koncertügynökség képviselője.”
Jöjjön két hét múlva.

Simba el

HERMANN Milyen választ ad az apámnak?

ANNA Most már aztán elég! Maga neveletlen.

HERMANN Elmegyek Londonba, még ha úgy lopom is össze a pénzt. Az apámnak nem kell többé panaszkodnia miattam.

ANNA Más se hiányzott magának.

HERMANN *(szomorúan)* Csak a két kishúgomat sajnálom. *(El)*

ANNA *(egy pillanatig gondolkodik, aztán kikiált)* Kathi!

Simba jön az ebédlőből

SIMBA Asszonyom?

ANNA Fel akarok öltözni.

Csöngetnek

SIMBA Rögtön, asszonyom. *(Megy ajtót nyitni)*

Anna el a játékszobába. Kisvártatva Simba Ernst Scholzt vezeti be; Scholz elegáns mankóra támaszkodva lép be, a sérült térdére sántít, és kezében egy hatalmas virágcsokrot hoz

SCHOLZ Még nem volt rá alkalmam, kedves gyermekem, hogy megköszönjem tegnapi tapintatos, finom viselkedését.

SIMBA *(mereven)* Parancsolja a báró úr, hogy bejelentsem a nagyságos asszonynak?

Keith érkezik világos felöltőben, kezében újságok

KEITH *(leteszi a felöltőjét)* Az ég akarata, hogy itt találjalak! *(Simbához)* Maga mit keres itt?

SIMBA A nagyságos asszony felfogadott szobalánynak.

KEITH Na látja, megcsináltam a szerencsését! Jelentsen be bennünket!

SIMBA Parancsára, báró úr. *(El a játékszobába)*

KEITH A reggeli lapok lelkes hangon írnak a tegnapi est koncertünkről. *(Leül az elöl, baloldalt álló asztalhoz, és az újságokat lapozza)*

SCHOLZ Megtudtál már valamit, hogy hol van a feleséged?

KEITH A szüleinél, Bückebugban. Te viszont egyik pillanatról a másikra eltűntél a tegnapi esti bankettől.

SCHOLZ Mindenáron egyedül akartam maradni. Hogy van a feleséged?

KEITH Köszönöm szépen; az apja éppen a csőd szélén áll.

SCHOLZ Annyid csak lesz még, hogy megvédd a családját a legvégsőtől.

KEITH Tudod, mibe került nekem a tegnapi koncert?

SCHOLZ Amint látom, te könnyen veszed ezt a dolgot.

KEITH Jobban szeretnéd, ha veled együtt én is az örökkévalóságra függeszteném a szemem?

SCHOLZ Boldogan átadnék neked valamit az én túltengő kötelességtudatomból!

KEITH Még csak az kellene! Most a lehető legnagyobb rugalmasságra van szükségem, hogy a sikert teljes egészében kiaknázhassam.

SCHOLZ (*öntudatosan*) Neked köszönhetem, hogy ma már nyugodtan, magabiztosan nézhetek az élet szemébe. Kötelességemnek tartom hát, hogy éppoly nyíltan szóljak veled, mint te velem két héttel ezelőtt.

KEITH A különbség mindössze annyi, hogy én nem kértem a tanácsodat.

SCHOLZ Ez csak még inkább feljogosít a feltétlen őszinteségre. Túltengő kötelességtudatom húsz ember halálát okozta; de te úgy viselkedsz, mintha az ember semmiféle felelősséggel nem tartozna a felebarátainak. Egyenesen élvezed, hogy mások életével játszol.

KEITH Nálam egy kék folttal még mindig mindenki megúsza.

SCHOLZ (*egyre öntudatosabban*) Ez a te külön szerencséd. Nem vagy hajlandó tudomásul venni, hogy mások éppúgy kívánják élvezni az életet, mint te. És egyáltalán nem veszed figyelembe azt, amit az emberiség a maga legnagyobb vívmányának tart, és teljes joggal; füttyülsz az erkölcsre!

KEITH Te is megéred a pénzed! Azzal a feltett szándékkal jössz Münchenbe, hogy kiélvezd az életet, és tévedésből felcsapsz erkölcsprédikátornak.

SCHOLZ München tarka forgatagának szerény, de mindenképpen megbízható önismeretet köszönhetek. Ebben a két hétben olyan hatalmas belső változásokon mentem keresztül, hogy ha hajlandó vagy egyáltalán meghallgatni, akkor beszélhetek akár erkölcsprédikátorként is.

KEITH (*ingerülten*) Agyvérzést kapsz a szerencsémtől!

SCHOLZ Nem hiszek a szerencsédben. Én vagyok szerencsés, olyan halatlanul szerencsés, hogy legszívesebben átölelném az egész világot, és őszintén, tisztelettel neked is ugyanezt kívánom. Te azonban idáig sohasem jutsz el, amíg a magad kamasz módján gúnyt űzöl az élet legfőbb értékeiből. Amíg Münchenbe nem jöttem, a férfi és a nő közötti kapcsolatnak csak lelki jelentőségét tudtam méltányolni, az érzéki élvezet mint valami közönséges dolog jelent meg előttem. A dolog éppen fordítva igaz. Te viszont világeleteredben csak az érzéki élvezetet méltányoltad a nőkben. De amíg a magad szempontjából nem teszed meg az engedményeidet az erkölcsi világrendnek, mint én a magam szempontjából, addig a szerencséd törékeny marad.

KEITH (*tárgyilagosan*) A dolgok éppenhogy másképp állnak. Az elmúlt két hétnek én az anyagi függetlenségemet köszönhetem, minek következtében most már végre valóban élvezni fogom az életet. Te viszont a lelki függetlenségedet köszönheted neki, minek következtében te is végre élvezni tudod majd az életet.

SCHOLZ Azzal a különbséggel, hogy az én esetemben minden élvezetnek egyetlen célja: hasznos polgára akarok lenni az emberi társadalomnak.

KEITH (*fölugrik*) Miért akar valaki mindenáron hasznos tagja lenni az emberi társadalomnak?

SCHOLZ Mert máskülönben nincs jogcíme arra, hogy éljen.

KEITH Nekem nem kellene jogcímek. Nem kértem, hogy megszülessek, és éppen ezért veszem a bátorságot magamnak, hogy úgy éljek, ahogy nekem tetszik.

SCHOLZ És közben a feleségedet, aki három éven át minden veszélyben, nélkülözésben kitartott melletted, a legnagyobb lelki nyugalommal odavetted a nyomorúságnak.

KEITH Mi a csodát csináljak! A kiadásaim olyan horribilisek, hogy saját használatomra sem maradt egyetlen fillérem. Járandóságom első részletével hozzájárultam az alaptőkéhez. Egy pillanatra azt gondoltam, hogy hozzányúlok a pénzhez, amit az előkészületek fedezésére kaptam. De erre képtelen vagyok. Vagy talán ezt akartad tanácsolni?

SCHOLZ Végső esetben tíz-húszezer márkát tudok neked kölcsönözni, ha másként nem boldogulsz. Pont ma kaptam egy húszezerről szóló

csekket az intézőmtől. *(Előhúzza a pénztárcáját, kiveszi belőle a csekket, és átnyújtja Keithnek)*

KEITH *(átveszi a csekket)* De holnap reggel aztán ne gyere azzal, hogy szükséged van a pénzre.

SCHOLZ Most nincs szükségem rá. De a másik tízezer márkát csak a bresloui bankárom révén utaltathatom át.

Elegáns utcai kosztümben Anna jön a játékszobából

ANNA Elnézést, uraim, hogy megvárakoztattam önöket.

SCHOLZ *(átadja a virágokat)* Nem is tudja, mekkora öröm, asszonyom, hogy sokat ígérő művészi pályafutása első reggelén őszinte szívvel kívánhatok önnek minden jót.

ANNA *(vázába teszi a virágokat)* Köszönöm. Tegnap este a nagy izgalomban teljesen elfelejtettem megkérdezni, hogyan viseli el a véletlen balesetet?

SCHOLZ Ugyan már, szót sem érdemel. Az orvosom szerint nyolc nap múlva, ha kedvem tartja, akár balettozhatom is. Az igazi fájdalmat tegnap este az a hangos gúnykacaj okozta, amely Zamrjaki karmester úr szimfóniáját fogadta.

KEITH *(leül az tróasztalhoz)* Én csak annyit tehetek, hogy az embereknek megadom a lehetőséget, mutassák meg, mit tudnak. Ha valaki nem tesz ki magáért, az bukik. Találok Münchenben elég karmestert.

SCHOLZ Te magad mondtad, hogy Wagner Richard óta nem termett nála lángelelkűbb muzsikus.

KEITH A saját lovamat csak nem fogom gebének titulálni! Minden pillanatban jól kell állnom azért, hogy helyesen ítékeztem. *(Fölkáll)* Éppen, a kariatidákkal találkoztam a városi tanácsban. Felvetődött a kérdés, vajon szüksége van-e egyáltalán Münchennek a tündérpalotára. A válasz egyhangú igen volt. Egy ilyen városnak, mint München, fogalma sincs róla, mik az igényei.

SCHOLZ *(Annához)* Asszonyom, most nyilván szerencsés impresszáriójával tárgyalja majd meg világraszóló üzleti terveit.

ANNA Nem, kérem, nekünk nincs mit megtárgyalnunk egymással. Már itt akar hagyni minket?

SCHOLZ Engedelmeivel, az elkövetkező napok egyikén majd újra tiszteletemet teszem.

ANNA Meg is kérem rá, mindig szívesen látom.

Scholz kezét nyújt Keithnek. El

KEITH A reggeli lapok áradoznak a tegnapi esti fellépésedről.

ANNA Tudsz már valamit, hol van Molly?

KEITH A szüleinél, Bückeburgban. Fürdőzik a kispolgári szentimentalizmus óceánjában.

ANNA Még egyszer nem fog minket halálra rémíteni. Bizonyára szükségesnek tartotta, hogy megmutassa neked, mennyire nélkülözheted.

KEITH Számodra, hála isten, a szerelmi szenvedély hétpecsétes titok. Ha valakit nem képes boldogítani, hát akkor legalábbis rágyújtja a házat.

ANNA Mégis nagyobb bizalmat kelthetnél az emberben vállalkozásaid iránt! Nem éppen élvezet éjjel-nappal egy vulkán tetején ülni.

KEITH Minek köszönhetem, éppen ma, hogy mindenhol erkölcsi prédikációkat zúdítanak rám?

ANNA Mert, úgy látszik, állandó kábulatban kell élned! Egy percig se nyugatsz! Szerintem amíg valaki nem tudja pontosan, hogy mit csináljon, legjobb, ha semmit sem csinál. Csupán azzal, hogy csinál valamit az ember, minden elképzelhető kellemetlenségnek kiszolgáltatja magát. Én olyan keveset csinállok, amilyen keveset csak lehet, és mégis csupa boldogság volt mindig az életem. Senkitől sem veheted zokon, hogy nem bízik benned, amikor te mást se csinálsz, csak mint egy kiéhezett farkas, a szerencséd után loholsz.

KEITH Nem tehetek róla, ilyen mohó vagyok.

ANNA Csakhogy a szánokon néha töltött karabélyos emberek ülnek, és aztán piff-puff.

KEITH Rajtam nem fog a golyó. Kubából még két spanyol golyót őrzök a tagjaimban. Különben pedig az én szerencsémnek biztos garanciája van.

ANNA Ez aztán mindennek a teteje!

KEITH Valóban, mégpedig olyan magas, hogy a csöcselék nem érheti föl ésszel!... Lehet már húsz éve, hogy az ifjú Trautenaual ott álltunk

rövid kabátban a meszelt falusi templomban az oltár előtt. Apám orgonált. A plébános mindkettőnk kezébe egy képet nyomott, rajta egy bibliai mondással. Azóta belülről talán egy templomot sem láttam, de konfirmációs ígém beigazolódott, miszerint nem tudom sohasem megfékezni a kíváncsiságomat. És ma is, ha valami undorító dolog akad az utamba, csak gúnyosan elmosolyodni tudok, ha visszagondolok az ígére: „Tudjuk, hogy akik az Istent szeretik, azoknak minden a javukra szolgál.”

ANNA Akik Istent szeretik? ... Képes akarsz lenni még erre a szeretetre is!? Te?

KEITH Arra a kérdésre, hogy szeretem-e Istent, azt felelhetem, hogy minden létező vallást kipróbáltam, és egyik vallásban sem találtam különbséget az Isten és a saját boldogulásunk szeretete közt. Az istenszeretet csak összefoglaló, szimbolikus neve önmagunk szeretetének.

Az előszobából Simba lép be

SIMBA Kijönne egy percre a báró úr? Sascha van itt.

KEITH Miért nem jön be az a kölyök?

Sascha lép be, egy táviratot hoz

SASCHA Nem tudtam, hogy bejöhettek, mert a báró úr megparancsolta, hogy mások előtt ne adjak át neki semmiféle táviratot.

KEITH *(feltépi a táviratot, aztán összegyűri és elhajítja)* Már csak ez hiányzott!... A felöltőmet!

ANNA Mollytól?

KEITH Nem!... Az isten szerelmére, csak senki meg ne tudja!

ANNA Ezek szerint nincs a szüleinél Bückeburgban?

KEITH *(miközben Sascha feladja rá a felöltőt)* Nincs!

ANNA Éppen most mondtad...

KEITH Az én bűnöm, hogy nincs Bückeburgban?!... Éppen zöld ágra vergődne az ember, és akkor egyszer csak nyakán a kötél!

Keith és Sascha el

SIMBA (*felveszi a táviratot, és átnyújtja Annának*) A márki úr itt felejtette a táviratot.

ANNA Maga tudja, hova valósi Sascha?

SIMBA Auba. Az anyja házmester.

ANNA Akkor nem is Saschának hívják, ugye?

SIMBA Eredetileg Sepperlnek, csak a márki úr nevezte el Saschának.

ANNA Hozza a kalapomat.

Csengetnek

SIMBA Azonnal, asszonyom. (*Kimegy ajtót nyitni*)

ANNA (*olvassa a táviratot*) „Molly nincs nálunk. Kérem, azonnal sürgönyözzön, mielőtt életjelt ad magáról. Kimondhatatlan félelemmel...”

Simba visszajön

SIMBA A báró úr itt felejtette a kesztyűjét.

ANNA Melyik báró úr?

SIMBA Az izé, az élvhajhász.

ANNA (*buzgón keresi*) J Jesszus Mária, hol lehet az a kesztyű!...

Ernst Scholz lép be

SCHOLZ Csak két szót még, asszonyom.

ANNA Éppen el akartam menni hazulról. (*Simbához*) A kalapomat, de gyorsan. (*Simba el*)

SCHOLZ Barátom jelenléte megakadályozott abban, hogy nyíltan elmondjam...

ANNA Talán várna vele egy megfelelőbb alkalomra.

SCHOLZ Azt reméltem, hogy kibírom még egy-két napig, amíg választ kapok magától. De az érzéseim, asszonyom, erősebbnek bizonyultak nálam. Ne legyen kétsége afelől, hogy ajánlataimmal csak az ön javát akarom szolgálni, éppen ezért engedje meg, hogy bevalljam: kimondhatatlanul szeretem.

ANNA És? És? Mik lennének azok az ajánlatok?

SCHOLZ Amíg mint művész le nem arat minden babért, adódhat még néhány akadály menet közben...

ANNA Ezt tudom, de előreláthatólag nem fogok többet fellépni.

SCHOLZ Nem akar többet fellépni? Hány szerencsétlen művész adná fele életét, ha megvásárolhatná a maga tehetségét!

ANNA Más közölnivalója nincs?

SCHOLZ Megint akaratlanul megsértettem. Természetesen maga azt várta, hogy megkérem a kezét...

ANNA Nem ezt akarta?

SCHOLZ Azt akartam megkérdezni, nem lenne-e a szeretőm. Mint feleséget sem becsülhetném jobban, mint amennyire a szeretőt becsülém magában. (*Mostantól kezdve gátlástalanul, egy örült szertelen gesztusaival beszél*) Akár feleség, akár szerető, felajánlom magának az életemet, felajánlok mindent, amim van. Tudja, hogy csak a legnagyobb önuralommal törődtem bele azokba az erkölcsi nézetekbe, amelyek itt Münchenben mérvadók. Ha életem sikere tönkrezúzódna azon a győzelmen, amelyet önmagam felett vívtam ki, hogy részese lehessen embertársaim életsikerének, az kolosszális komédia volna!

ANNA Azt hittem, ön csak azzal törődik, hogy hasznos tagja lehessen az emberi társadalomnak.

SCHOLZ Úgy álmodoztam a világ boldogításáról, ahogy a rab álmodozik a börtön rácsai mögött a havas gleccserekről. Most már csak azt remélem, hogy azt a nőt, akit kimondhatatlanul szeretek, olyan boldoggá tudom tenni, hogy választását sohase kelljen megbánnia.

ANNA Sajnálattal kell közölnöm önnek, hogy teljesen közömbösen hagy.

SCHOLZ Közömbös vagyok önnek? Nem kaptam még nőtől több bizonyítékát a rokonszenvnek, mint épp öntől!

ANNA Arról én nem tehetek. A barátja filozófusnak festette le magát előttem, aki egyáltalán nem törődik a valósággal.

SCHOLZ A filozófiámat legyőzte a valóság. Nem tartozom azok közé, akik egész életükben a földi világ semmiségéről szavalnak, és akiket, mikor már süketek és bénák, még egyre rugdalni kénytelen maga előtt a halál.

ANNA Konfirmációs ígéje Keith márkit minden baján átsegíti. Csalthatatlan varázsigének tartja, amely elúzi a rendőrséget és a végrehajtót.

SCHOLZ Odáig nem alacsonyodom le, hogy jóslatokban higgyek. Ha ennek a szerencselovagnak igaza volna, konfirmációmkor én is kaptam volna egy ugyanilyen szilárd varázsigét a balsorsomra. Lelkipásztorunktól annak idején én ezt a mondást kaptam: „Sokan vannak a meghívottak, de kevesen a választottak.” De ehhez nekem semmi közöm. Ha nekem is csalhatatlan bizonyítékaim volnának arra, hogy én nem tartozom a kiválasztottak közé, csak annál elkeseredettebben küzdenék a végzetem ellen.

ANNA Kíméljen meg, kérem, az ön elkeseredett harcától!

SCHOLZ Esküszöm önnek, inkább lemondanék a józan eszemről, mint hogy ezzel az ésszel arról győzzem meg magam: bizonyos emberek, anélkül, hogy maguk lennének okozói, egész életükben ki vannak zárva a boldog életből.

ANNA Panaszolja ezt el Keith márkinak.

SCHOLZ Egyáltalán nem panaszkodom. Minél tovább tart a balsors kemény iskolája, annál acélosabb lesz a lélek ellenálló képessége. Ennél irigylésre méltóbb csere a magamfajta embernek nem is juthat ki. A lelkem elpusztíthatatlan.

ANNA Ehhez szívből gratulálok.

SCHOLZ Ebben rejlik ellenállhatatlanságom. Minél kevesebbet érez maga énirántam, annál nagyobb és hatalmasabb lesz az én szerelmem maga iránt, annál közelebbi a pillanat, amelyben azt mondja: minden erőmmel küzdöttem ellened, de szeretlek!

ANNA Attól óvjon meg az ég!

SCHOLZ Nem fogja megóvni tőle az ég. Ha valaki az én akaraterőmmel, akit semmiféle csapás nem tudott megtörni, egész értelmével, minden vágyával egyetlen dologra koncentrálni, akkor két lehetőség van: eléri a célját, vagy esztét veszti.

ANNA Ebben alighanem igaza van.

SCHOLZ Erre teszek föl mindent! Minden attól függ, mi erősebb: a maga érzéketlensége, vagy az én értelmem. Számolok a legrosszabbal is, és amíg célhoz érek, egyetlen pillantást sem vetek hátra; mert ha abból a boldogságból, amely ebben a pillanatban eltölt, nem teremtek magamnak boldog életet, akkor nem marad remény a számomra. Az alkalom nem ismétlődik meg.

ANNA Szívből köszönöm, hogy ezt az eszembe juttatta. (*Leül az íróasztalhoz*)

SCHOLZ Az utolsó alkalom, hogy a világ minden gyönyörúsége itt van egy karnyújtásnyira tőlem.

ANNA (*egy cédulát ír*) Velem se más a helyzet. (*Kikiált*) Kathi! (*Magának*) Nekem sem adódik újabb alkalom.

SCHOLZ (*hirtelen magához tér*) Miért gyanakszik, asszonyom, miért gyanakszik? Maga ámítja magát, grófné. Maga szörnyű gyanút táplál...

ANNA Még mindig nem vette észre, hogy feltart? (*Kikiált*) Kathi!

SCHOLZ Nem tudom itthagyni. Csak arról biztosítson, hogy nem kételkedik a józan eszemben.

Simba jön be Anna kalapjával

ANNA Hol voltál eddig?

SIMBA Nem mertem bejönni.

SCHOLZ Simba! Te tudod a legjobban, hogy ura vagyok az öt érzékemnek...

SIMBA (*eltolja magától*) Menjen innen, ne beszéljen ostobaságokat!

ANNA Hagyja békén a szobalányomat! (*Simbához*) Tudod Casimir konzul címét?

SCHOLZ (*hirtelen kövé dermedve*) Káin-bélyeget viselek a homlokomon!

ÖTÖDIK FELVONÁS

Keith márki dolgozószobája, valamennyi ajtó tárva-nyitva. A középső asztalon Hermann Casimir ül, Keith kikiált a lakószobába

KEITH Sascha! *(Miután nem kap választ, elindul a várószoba felé. Hermannhoz)* Elnézést. *(Bekiált a várószobába)* Sascha! *(Előrejön. Hermannhoz)* Szóval édesapja hozzájárulásával utazik Londonba. Kitűnő ajánlólevelekkel láthatom el. *(Leül a díványra)* Legelőször is azt ajánlom önnek, hogy felejtse itthon a német szentimentalizmusát. A szociáldemokráciával és az anarchizmussal az ember nem sokra megy már Londonban. És még valamit: az egyetlen biztos módszer, amivel felebarátait kihasználhatja, az az, hogy mindig a jó oldalukat nézi. Így éri el, hogy szeressék, így éri el, hogy igaza legyen. Mennél inkább kizsákmányolja felebarátait, annál inkább kell vigyáznia arra, hogy az igazság a maga oldalán álljon. Hasznát sohasem tisztességes emberek kárára keresse, hanem a gazfickókéra és az ostobákéra. És most átadom önnek a bölcsek követ: ezen a világon a legfényesebb üzlet az erkölcs. Odáig még nem merészkedtem, hogy megcsináljam ezt az üzletet, de nem lennék Keith márki, ha elszalasztanám.

Csöngetnek

(Kikiált) Sascha! *(Feláll)* Megpofozom ezt a fickót. *(Kimegy az előtérbe, és Ostermeier kereskedelmi tanácsossal tér vissza)* Nem is jöhetett volna jobbkor, igen tisztelt Ostermeier úr.

OSTERMEIER Felügyelő bizottsági kollégáim azzal bíztak meg, kedves barátom...

KEITH Sürgősen meg kell beszélnem önnel egy tervet, amely a bevételünket megszázszorozza.

OSTERMEIER Azt óhajtja talán, hogy jelentsem a közgyűlésnek, miszerint nekem itt ma megint nem sikerült megtekintennem az ön üzleti könyveit?

KEITH Maga félrebeszél, kedves Ostermeier úr! Lenne szíves nyugodtan, világosan elmagyarázni, miről van szó?

OSTERMEIER Az üzleti könyveiről, kedves barátom.

KEITH (*indulatosan*) Agyondolgozom magam ezekért a hülye hájfejekért...

OSTERMEIER Mégis igaza van hát! (*Megfordul, hogy elmenjen*) Alászolgája.

KEITH (*felcsapja az íróasztal tetejét*) Tessék, turkáljon a könyvelésben! (*Ostermeier után veti magát*) És kinek van mégis igaza?

OSTERMEIER Egy bizonyos Raspe rendőrfelügyelő úrnak, aki tegnap este az amerikai bárban öt üveg pezsgőbe fogadott, hogy maga nem is vezet könyvelést.

KEITH (*a mellét veri az öklével*) Tényleg nem vezetek könyvelést.

OSTERMEIER Akkor mutassa a másolatokat.

KEITH Hát mit képzelnék? Mikor lett volna időm a társaság megalapítása óta egy egész irodát berendeznem?

OSTERMEIER Akkor mutassa a másolatokat.

KEITH Nincsenek másolataim.

OSTERMEIER Akkor mutassa a letéti jegyet, amelyet a bank állított ki önnek.

KEITH Megkaptam az ön befizetéseit, hogy kamatoztathassam őket?

OSTERMEIER Csak nyugalom, kedves barátom. Ha könyvelést nem is vezetett, kiadásait csak feljegyezte valahova. Azt még egy közönséges kifutófiú is megteszi.

KEITH (*odadobja a noteszát az asztalra*) Tessék, itt a noteszom.

OSTERMEIER (*felüti és olvassa*) „Bokáig érő, világos ibolyaszín selyem estélyi ruha”... Ez már beszéd.

KEITH Ha most, amikor sikert sikerre halmozok, akadályokat gördítenek az utamba, biztosra vehetik, hogy a pénzüket sohase látják viszont.

OSTERMEIER Olyan rosszul nem állnak a tündérpalota részvényei, kedves barátom; igenis viszontlátjuk a pénzünket. Alászolgája. (*El akar menni*)

KEITH (*feltartóztatja*) Az áskálódásaikkal tönkreteszik az egész vállalkozást. Bocsásson meg, uram, azért vagyok ilyen ideges, mert a tündérpalota iránt ugyanazt érzem, mint egy apa a gyermeke iránt.

OSTERMEIER Akkor a gyermeke miatt ne fájjon a feje. A tündérpalota ügye biztos, fel fogjuk építeni.

KEITH Nélkülem?

OSTERMEIER Ha kell, maga nélkül, kedves barátom.

KEITH Azt nem tehetik!

OSTERMEIER Ön lesz az utolsó, aki ebben megakadályozhat bennünket.

KEITH Felháborító pimaszság lenne!

OSTERMEIER Ez egyre szebb. Mivel már nem hagyjuk, hogy becsapjon bennünket, elmond mindenféle csalónak.

KEITH Ha úgy hiszik, hogy becsaptam magukat, akkor indítsanak pert ellenem, hogy visszakapják a pénzüket.

OSTERMEIER Nagyon szép, kedves barátom, csak hogy mi a felügyelő bizottsághoz tartozunk.

KEITH Mit nem képzelnek magukról! Azért ülnek a bizottságban, hogy engem segítsenek a munkámban!

OSTERMEIER Éppen ezért kerestem fel. De önnél nincs mit dolgozni.

KEITH Kedves Ostermeier úr, nem képzelheti, hogy egy magamfajta tisztességes ember hajlandó eltérni ezt a galádságot? Vegyék át a dolgok üzleti részét, de hagyják, hogy a vállalkozás művészeti vezetője én maradjak. Jó, nem jártam el korrektül az anyagi ügyek kezelésében, de megbocsátok érte magamnak abban a tudatban, hogy ez soha többet nem fog előfordulni, és hogy a körülményeim megszilárdulása után a legcsekélyebb szemrehányás sem érhet.

OSTERMEIER Mikor tegnap a többi úrral itt jártam, ejthettünk volna erről néhány szót, de maga lyukat beszélt a hasunkba. Még ma is azt mondanám: próbáljuk meg még egyszer, ha legalább őszinte embernek mutatkozott volna. De mindegyre csak valótlan állításokat hallottunk...

KEITH (*a mellét veri*) Akkor mondja meg az uraknak: felépítem a palotát! Ez olyan biztos, mint ahogy az én fejemből pattant ki az ötlet is. De ha önök építik fel – és ezt is mondja meg az uraknak –, akkor felügyelő bizottságostul, közgyűlésestül a levegőbe röpítem.

OSTERMEIER Pontosan át fogom adni, szomszéd úr. Tudja, nem szeretek senkit sem megbotránkoztatni, különösen nem... Alászolgája! (*El*)

KEITH (*bámul utána*) ...a seggedbe! Nem toltok ki velem! (*Hermannhoz*) Most ne hagyjon egyedül, mert különben úgy összezsugorodom, hogy attól félek, semmi sem marad belőlem... Hát lehet ezt?... (*Könnyes a szeme*) Az után a tűzijáték után!... Megint száműzöttként országról országra?... Nem! Nem!... Nem fognak sarokba szorítani! Ez az utolsó alkalom ebben az életben, hogy a világ minden gyönyörű-

sége csak karnyújtásnyira van tőlem. (*Kihúzza magát*) Nem!... Nem hogy nem ingok, de egész Münchent ámulatba ejtem ugrásommal: ha még mindig ráz, üstdobok és trombiták kíséretében egyenest a fejére esem, hogy csak úgy füstöl, és mindent izzé-porrá zúzok magam körül. Akkor majd megláthatják, ki a legény a talpán.

Werdenfels grófné lép be

(*Eléje siet*) Királynőm...

ANNA (*Hermannhoz*) Magunkra hagyna egy pillanatra bennünket?

Keith a lakószobába tuszkolja Hermann

KEITH (*becsukja utána az ajtót*) Csupa energiának látszol.

ANNA Elképzzelhető. A koncertünk óta naponta fél tucat házassági ajánlatot kapok.

KEITH Ez engem egyáltalán nem érdekel.

ANNA Engem viszont igen.

KEITH (*gúnyosan*) Szóval beleszerettél?

ANNA Kiről beszélsz?

KEITH Az élvhajhászunkról.

ANNA Miért csúfolódsz?

KEITH Akkor kiről beszélsz?

ANNA (*a lakószoba felé biccent*) Az apjáról.

KEITH S erről akarsz velem beszélgetni?

ANNA Nem, csak meg akartalak kérdezni, kaptál-e végül is életjelt Mollytól.

KEITH Nem, de mi van Casimirral?

ANNA Mi van Mollyval?... Titokban tartod az eltűnését?

KEITH (*szorongva*) Az igazat megvallva, kevésbé félek attól, hogy őt szerencsétlenség érte, mint hogy az eltűnése kihúzza a lábam alól a talajt. Ha ez emberszeretetről tanúskodik, akkor elmondom, hogy három napja minden éjjel a postahivatalban ülök. Az ellene elkövetett bűnöm az, hogy mióta ismertük egymást, sohasem volt egy rossz szavam hozzá. Emésztő vágy kínozza a maga kispolgári élete után, amelyben az ember meghunyászkodik, gürcöl és szeret. Semmi szabad tekin-

tet, semmi szabad lélegzet. Csak a szeretet. A lehető legtöbb és a legközöségesebb fajtából.

ANNA Mi lesz, ha nem találsz meg Mollyt?

KEITH Számíthatok rá, hogy mikor már a fejemre omlott a ház, majd megjelenik bűnbánóan mosolyogva, és azt mondja: „Többet ilyet nem csinálok.” A célját eléri, mert én szedhetem a sátorfámat.

ANNA És mi lesz velem?

KEITH A vállalkozásunkon idáig te nyertél a legtöbbet, és remélem, hogy még többet is fogsz nyerni. Semmit sem veszthetsz, mert semmit sem fektettél bele.

ANNA Olyan biztos ez?

KEITH Miért? Vagy úgy?...

ANNA Igen, igen!

KEITH És mit feleltél neki?

ANNA Azt írtam, hogy még nem szolgálhatok válasszal.

KEITH Ezt írtad?

ANNA Először meg akartam veled beszélni.

KEITH (*megfogja a csuklóját, és eltaszítja Annát*) Ha csak arról van szó, hogy mindenáron megbeszélj velem, akkor menj hozzá!

ANNA Ha valaki úgy lenézi az emberi érzéseket, mint te, legalább a praktikus kérdésekről legyen hajlandó nyugodtan beszélni.

KEITH Az én érzéseimet hagyd ki a játékból! Felháborít, hogy semmi faji büszkeség nincs benned, és hajlandó vagy eladni egy tál lencséért az elsőszülöttségi jogodat!

ANNA Ami nem te vagy, az neked egy tál lencse!

KEITH Ismerem a gyengéimet; de ezek az alakok háziállatok! Az egyiknek agya nincs, a másiknak gerince! Boszorkányfattyakat akarsz a világra hozni, akik a nyolcadik napig nem látnak? Ha nekem végem, örömmel áldozom a karrierednek azt a lelki szenvedélyemet, amit beléd plántáltam. De ha a művészsors elől egy pénzeszsák háta mögé akarsz elbújni, akkor már ma sem érsz többet, mint a síron növegyom.

ANNA Legalább valami támpontod lenne, mi történt Mollyval.

KEITH Kérlek, ne gyalázz! (*Kikiált*) Sascha!

ANNA Ha mindenáron ragaszkodsz hozzá, hogy elváljunk...

KEITH Igen, ragaszkodom.

ANNA Akkor add vissza a leveleimet.

KEITH (*gúnyosan*) Meg akarod írni a memoárjaidat?

ANNA Nem, de könnyen rossz kezekbe kerülhetnek.

KEITH (*fölugrik*) Sascha!

ANNA Mit akarsz Saschától? Megbízta valammal.

KEITH Hogy jössz te ahhoz?

ANNA Ő fordult hozzám. És gyakran megtettem már ezt korábban is. A legrosszabb esetben legalább tudja a fiú, hol talál egy kis megélhetést.

KEITH (*lassan leül az íróasztal melletti karosszékre*) Az én Saschám! (*Egy könnyecseppet töröl ki a szeméből*) Róla sem feledkeztél meg!...

Ha most kimész ebből a szobából, Anna, összecsuksz, mint egy barom a vágóhídon. Adj még egy utolsó haladékos!

ANNA Nincs veszteni való időm.

KEITH Csak addig, amíg belül is elszakadok tőled, Anna. Nagyobb szükségem lenne most arra, hogy világosan lássak, mint bármikor.

ANNA Visszaadod akkor a leveleimet?

KEITH Borzasztó vagy! Ez hát a te óriási részvéted irántam! Legalább hadd átkozhassalak el, ha már nem az én szeretőm vagy.

ANNA Halálos napjaidig nem tanulod meg jól megítélni a nőket!

KEITH (*büszkén kihúzza magát*) Nem vonom vissza a hitemet a kárpadon! Ami nekem voltál, az megmaradsz ezentúl is.

ANNA Akkor add vissza a leveleimet.

KEITH Azt már nem, gyermekem. A leveleidet megtartom. Különben a halálos ágyamon is elfogna a kétség, hogy talán csak lázálom voltál az életemben. (*Kezet csókol*) Sok szerencsét.

ANNA Nélküled. (*El*)

KEITH (*egyedül, szenved a fájdalomtól*) Ó!... Ó!... Ez maga a halál!... (*Az íróasztalhoz rohan, kihúzza egy fiókot, s egy marék levéllel az ajtóhoz siet*) Anna! Anna!

A nyitott ajtóban Ernst Scholzba ütközik. Scholz most már úgy jár, hogy nem venni észre a sebesülését

(*Visszahőköl*) Éppen most akartalak a szállodában fölkeresni.

SCHOLZ Kár lett volna. Elutazom.

KEITH Akkor add oda még azt a húszezer márkát, amit tegnap megígértél.

SCHOLZ Nem kapsz tőlem több pénzt.

KEITH A kariatidák összezúznak! El akarják venni az igazgatói állásomat.

SCHOLZ Ez csak még inkább megerősít elhatározásomban.

KEITH Csak arról van szó, hogy ezen a pillanatnyi válságon túljussak.

SCHOLZ Az én vagyonom többet ér nálad. Az én vagyonom még beláthatatlan ideig előkelő, szabad életet biztosít a családtagjaimnak. Te viszont soha nem jutottál el odáig, hogy bárkinek is használni tudj.

KEITH Van képed, te parazita, nekem felróni, hogy nem vagyok hasznára senkinek?

SCHOLZ Ne licitáljuk túl egymást. Eljutottam végül a nagy lemondáshoz, ahova egyszer életében mindenkinek el kell jutnia.

KEITH És mi az a nagy lemondás?

SCHOLZ Megszabadultam az illúzióimtól.

KEITH (*gúnyosan*) Csak nem megint valami alacsony rangú lányka szerelmét élvezed?

SCHOLZ Minden illúziótól megszabadultam. Egy magán gyógyintézetbe vonulok.

KEITH (*fölkiált*) Nem követhetnél el becstelenebb gaztettet, mint tulajdon személyiséged elárulását!

SCHOLZ Felháborodásodat teljesen megértem. Az elmúlt három napban a lehető legszörnyűbb harcot vívtam, ami egy magamfajta nyomorultnak csak osztályrésze lehet.

KEITH Hogy gyáván elbújj? Hogy győztesként mondj le az emberi méltóságodról?

SCHOLZ (*hevesen*) Nemcsak az emberi méltóságomról mondok le. És nincs okod sem arra, hogy szidalmazz, sem arra, hogy gúnyolj. Ha valaki akarata ellenére kénytelen kiróni magára azt a korlátozást, amely rám érvényes, elvesztheti emberi méltóságát. Ennek fejében viszonylag boldog maradhat; megőrizheti az illúzióit. Aki, mint én, hidegen leszámol a valósággal, az sem a tiszteletét, sem a részvétét nem tékozolja el embertársainak.

KEITH (*vállat von*) Én mégis meggondolnám ezt a lépést.

SCHOLZ Alaposan meggondoltam. A sorsom még ezt az utolsó feladatot róttta ki rám.

KEITH Aki egyszer benne van valamiben, nehezen mászik ki belőle.

SCHOLZ Ha a legkisebb reményem lenne még, hogy valamikor kimász-

hatok, akkor bele se mennék. Amennyi lemondást ki tudtam magamra róni, amennyi önuralmat és reményt a lelkemből ki tudtam tépni, mind arra fordítottam, hogy megváltoztassam az életem. És átkozom az Istent, mivel már semmi kétségem aziránt, hogy más fából vagyok faragva, mint a többi ember.

KEITH (*gúnyos büszkeséggel*) Én hál' istennek soha nem kételkedem benne, hogy más fából vagyok faragva, mint a többi ember.

SCHOLZ (*nagyon nyugodtan*) Átok vagy hála, egyre megy – én téged mindmáig a legelvetemültebb gazembernek tartottalak. De már ezt az illúziómat is feladtam. Egy csirkefogónak szerencséje van, ahogyan a becsületes embernek szüntelen balsorsa idején is megmarad a jó lelkiismerete. Te nem vagy szerencsésebb nálam, csak ezt te nem tudod. És ez az a szörnyű veszély, amely ott lebeg a fejed felett.

KEITH Az én fejem fölött semmi veszély nem lebeg. Csak az, hogy holnap egy fillérem sem lesz.

SCHOLZ Neked soha életedben nem lesz másnap pénzed! Szívesen megóvnálak elvakultságod következményeitől. Éppen ezért jöttem el még egyszer, utoljára hozzád. Szent meggyőződésem, az lenne a legjobb, ha velem tartanál.

KEITH Hova?

SCHOLZ Az intézetbe.

KEITH Adj harmincezer márkát, és veled megyek.

SCHOLZ Ha velem jössz, nem lesz szükséged pénzre. Kényelmes otthonod lesz, amelyet talán még nem is ismertél. Hintót, lovakat tartunk, biliárdozunk...

KEITH (*átkarolja Scholzt*) Adj harmincezer márkát! Azt akarod, hogy letérdeljek előtted? Itt helyben letartóztathatnak!

SCHOLZ Hát idáig jutottál. (*Eltolja magától*) Ekkora összeget nem adok egy örültnek.

KEITH (*felordít*) Te vagy az örült!

SCHOLZ (*gúnyosan*) Ha bolondokházába akarod csukatni magad, mert megjött a józan eszed... hát rajta!

SCHOLZ Te azok közé tartozol, akiket erőszakkal kellene odazárni.

KEITH És a bolondokházában újra felveszed a nemesi címedet?

SCHOLZ Nem vallottál még elég kudarcot két világrészen, mindenben, ami a polgári életben egyáltalán lehetséges?

KEITH (*dühösen*) Ha erkölcsi kötelességednek érzed, hogy a világot megszabadítsd fölöslegessé vált életedtől, radikálisabb eszközöket is találhatsz a sétakocsikázásnál és a biliárdozásnál.

SCHOLZ Már rég megpróbáltam.

KEITH (*rákiált*) Akkor mit keresel itt?

SCHOLZ (*komoran*) Nem sikerült, mint annyi más.

KEITH Tévedésből természetesen valaki mást lőttél agyon.

SCHOLZ A golyók a vállam között a hátgerincem mellett fúródtak be, de kioperálták őket. Ez az utolsó alkalom az életedben, hogy segítő kéz nyúl feléd. Hogy mi vár rád, most már tudhatod.

KEITH (*térdre veti magát előtte, átfogja Scholz kezét*) Adj negyvenezer márkát, és megmenekültem.

SCHOLZ A börtöntől nem fog megmenteni.

KEITH (*fölugrik*) Hallgass!

SCHOLZ (*könyörögve*) Gyere velem! Akkor biztonságban leszel. Együtt nőttünk föl. Nem látom be, miért ne várnánk együtt az élet végét is. A polgári társadalom gonosztevőnek kiáltott ki, s alávet minden embertelen középkori kínzásnak...

KEITH (*síránkozva*) Ha nem akarsz segíteni rajtam, menj el, nagyon kérlek.

SCHOLZ (*könnyes szemmel*) Ne fordíts háttat az utolsó menedéknek! Tudom, hogy szomorú sorsod éppoly kevésbé választottad magad, mint ahogy én az enyémet.

KEITH Menj el! Menj el!

SCHOLZ Gyere, gyere. Jámbor társat lelhetsz bennem. Bágyadt fényfolt lenne életem éjszakájában, ha fiatalkori játszópajtásomat megszabadíthatnám szörnyű végzetétől.

KEITH Menj el, nagyon kérlek.

SCHOLZ Bízd rám magad, ahogy én akartam magamat rád bízni...

KEITH (*kétségbeesve kiáltozik*) Sascha! Sascha!

SCHOLZ ...de ne felejtsd el, hol találsz egy barátot, aki bármikor szívesen lát. (*El*)

KEITH (*körbékúszik a szobában*) Molly!... Molly!... életemben először vinnyogok térdem egy asszony előtt... (*Hirtelen a lakószoba felé kezd fülelni*) Ott... ott... (*Kinyíltja a lakószoba ajtaját*) Ó... maga az?

Hermann Casimir lép ki a lakószobából

Nem kérhetem meg, hogy tovább maradjon. Én... nem vagyok jól. Muszáj... aludnom rá egyet, hogy újra ura legyek a helyzetnek. Utazzon el...

Súlyos léptek és hangok hallatszanak a lépcsőház felől

Hallja... Ez a lárma! Ez a zaj! Nem jót jelent...

HERMANN Zárja be az ajtót.

KEITH Nem tehetem! Nem tehetem! Ez ő...

A Hofbräuhaus seregnyi vendége vonszolja be Molly élettelen testét. Csuumvíz, a ruhája csafatokban lóg. A kibomlott haj elfedi az arcát

EGY HENTESSEGÉD Itt az a strici! (*Hátraszól*) Ez az? Befelé! (*Keithhez*) Nézd meg, mit fogtunk ki! Nézd meg, mit hoztunk neked! Nézd meg, ha mered!

EGY HORDÁR A folyóból fogtuk ki. A vasoszlopoknál. Legalább nyolc napja volt már a vízben!

EGY PÉK FELESÉGE Ez közben, ez a lump, ez a szarházi meg adta az előkelő uraságot! Hat hete tartozik a kenyér árával. Ez a szegény asszony kénytelen volt végigkoldulni az összes szatócsot, hogy ennek legyen mit zabálnia! A kőszívű is megindult, ha az utolsó napokban látta.

KEITH (*miközben a tömeg a hullával közeledik feléje, ő az íróasztal felé hátrál*) Nagyon kérem, ne veszítsék el a nyugalmukat.

EGY HENTESSEGÉD Fogd be a pofád, te büdös strici! Vagy úgy képen töröllek, hogy soha többé nem állsz talpra! Tessék, nézd meg! Ő az, vagy nem ő az? Nézd meg, aztán beszélj!

KEITH (*a háta mögül az íróasztalról felmarkolja Hermann pisztolyát, amelyet Werdenfels grófné korábban otthagyt*) Ne nyúljanak hozzám, ha nem akarják, hogy használjam ezt a fegyvert.

EGY HENTESSEGÉD Mit mond ez a nyomorék? Mit mond? Teszed le azt a pisztolyt, nem volt még elég, te féreg? Tedd le, vagy...

A hentesegéd Keithtel birkózik, akinek sikerül a kijárat felé közelednie, amelyen éppen Casimir konzul lép be. Hermann Casimir eközben odament a holttesthez, ő meg a pék felesége fölteszik a hullát a díványra

KEITH *(kétségbeesetten kiabál)* Rendőrség! Rendőrség! *(Megpillantja Casimirt, belecsimpaszkodik)* Mentsen meg, az isten szerelmére! Meglincselnek!

CASIMIR *(a többiekhez)* Most már takarodjanak, vagy tudok másképp is beszélni. Hagyják ott azt az asszonyt a díványon. Kifelé, hallják? Kívül tágasabb. *(A karjánál megfogja és előrehúzza a fiát, aki a tömeggel együtt szeretne kisurranni)* Hohó, barátocskám. Na látod, a londoni utazásodra még egy szép leckét vihetsz magaddal.

Az emberek kimennek a szobából

(Keithhez) Arra akartam felszólítani, hogy huszonnégy órán belül hagyja el Münchent. Most azonban úgy hiszem, magának is az a legjobb, ha a legközelebbi vonattal elutazik.

KEITH *(a revolver még mindig a bal kezében)* Ezért... ezért a szerencsétlenségért... én nem vagyok felelős.

CASIMIR Ezt intézze el magával. Felelős viszont azért, hogy meghamisította az aláírásomat, amikor a briennerstrassei alakulóünnepségre a nevemben küldött üdvözlő táviratot.

KEITH Nem tudok elutazni.

CASIMIR *(egy papírt ad neki)* Legyen szíves, írja alá ezt az elismervényt. Ezzel tanúsítja, hogy a tízezer márkát, amellyel önnek Werdenfels grófné tartozott, tőlem átvette.

Keith odamegy az íróasztalhoz, és aláírja

(A levéltárcájából kiszámolja a pénzt) Mint a társaság igazgató tanácsában az ön utóda, vállalkozásunk üdvös előrehaladása érdekében szeretném felszólítani, hogy ne tegye be többé a lábát Münchenbe!

Keith az íróasztalnál áll, átadja Casimirnak az elismervényt, és gépiesen elveszi a pénzt

(Elteszi az elismervényt) Kellemes utazást! *(Hermannhoz)* Takarodj!

Hermann félénken kioson, Casimir utána

KEITH *(a bal kezében a revolver, a jobb kezében a pénz, néhány lépést tesz a dívány felé, de megborzadva visszaretten. Felváltva nézi tétován a revolvvert és a pénzt. Aztán a pisztolyt vigyorogva a háta mögött a középső asztalra teszi)* Az élet egy hullámvasút!...